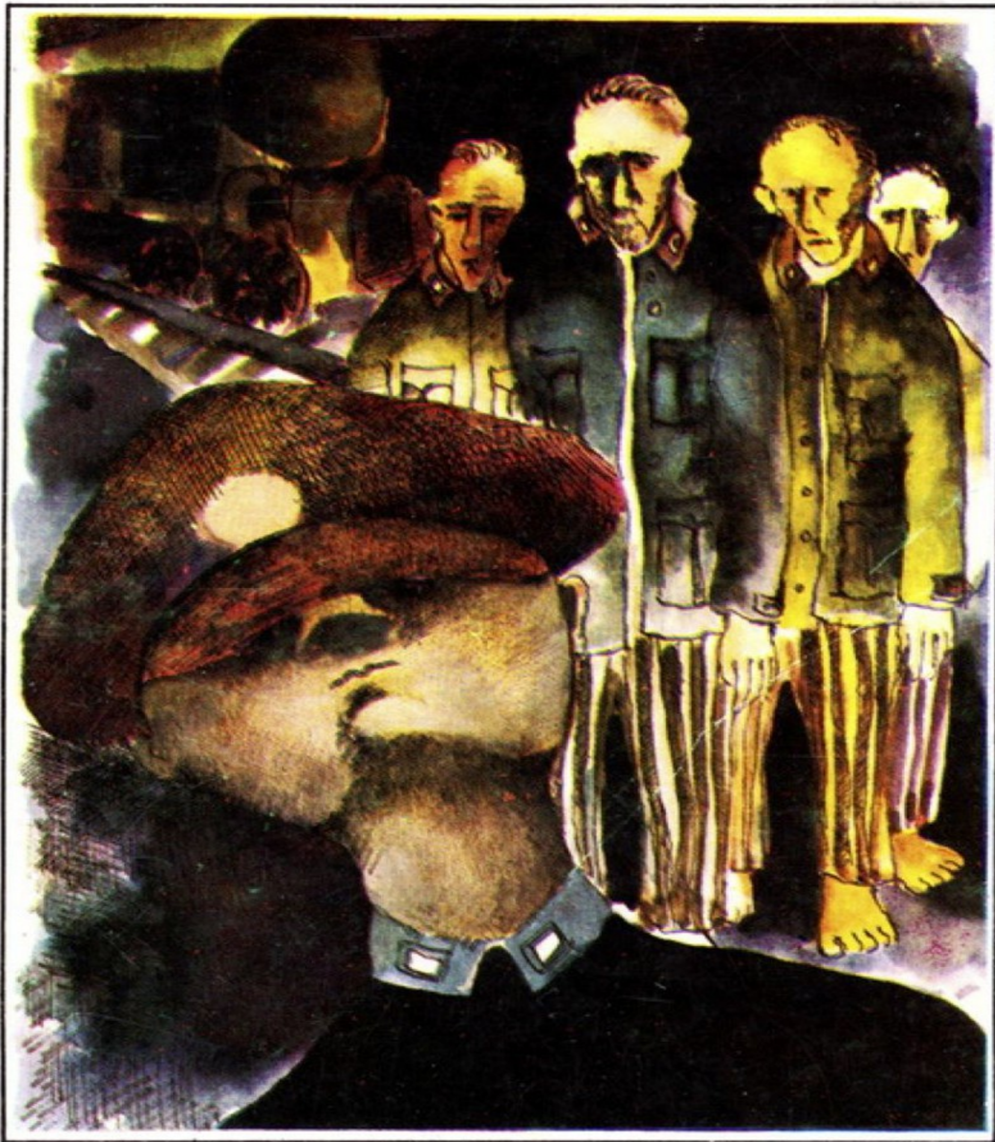
SIKI KONTROL EDİLEN

TRENLER

Bohumil Hrabal

Bohumil Hrabal

SIKI KONTROL EDİLEN
TRENLER

1982

Bohumil Hrabal

SIKI KONTROL EDİLEN TRENLER

Türkçesi

ZEYYAT SELİMOGLU

Resimler

NURAL BİRDEN

SUNUŞ

Bohumil Hrabal 1914'te Brünn’de doğdu. Bugün yazar olarak Prag’da yaşamakta.

Hukuk öğrenimini tamamladıktan sonra bir süre noter memuru olarak çalışmış, sonraları çok meslek değiştirmiştir. Sigorta prodüktörlüğü, demiryollarında memurluk, çelik fabrikasında bir görev ve tiyatroda memurluk bunlar arasındadır.

Kısa ve uzun öykü türünde çok eser vermiş olan ünlü Çek yazarı Hrabal, en çok Yetişkinler İçin Dans Dersleri ve Sıkı Kontrol Edilen Trenler adlı kitaplarıyla tanınmaktadır.

Sıkı Kontrol Edilen Trenler, İkinci Dünya Savaşı sırasında Alman işgali altında yaşayan bir Çek kasabasında, özellikle bu kasabanın bir tren istasyonunda geçer. Grotesk, ama aynı zamanda melankolik ve trajikomik bir uzun öykü olan bu kitap, film olarak da uyarlanmış ve ödül de kazanmıştır, Hrabal’ın kara gülmece türünde sahip olduğu ustalığın kanıtı bir kitap.

ÖNSÖZ

"Evinizde oturup kalsaydınız ya götünüzün üstünde..." İkinci Dünya Savaşı'nın acımasız ve bir o kadar da umarsız ortamında söylenmiş bir cümle bu. Alman askerlerine sarf edilmiş bu cümlenin sahibi istasyon görevlisi Çek Miloş. Miloş, Sıkı Kontrol Edilen Trenler'in kendi halindeki anti-kahramanı. Sessiz duruşuna kanmamak lazım, yer aldığı kitabın vazgeçilmez karakteri o. Miloş'un yaratıcısı ise akıllara durgunluk verici bir mizah duyarlılığına sahip Çek yazar Bohumil Hrabal.

Bohumil Hrabal, yirminci yüzyılın önemli ve bir o kadar da üstüne düşülmemiş yazarlarından biri. Milan Kundera ise üzerine titrenmemiş Hrabal'ın kendine has kaleminin ve ironi yeteneğinin farkına varmış yegâne kişilerden biri. Hal böyle olunca Bohumil Hrabal, Kundera'nın en sevdiği yazar olmuş hep. Kundera, bunu açık açık yazılarında belirtmekten hiç çekinmemiş. Kundera'ya göre Hrabal'ı diğer yazarlardan ayıran en önemli özellik, kitaplarındaki bitmez tükenmez neşedir. Kundera, Hrabal'ın Prag'ın büyüleyici yanını somutlaştırdığının altını çizerken mizahı ve duygusallığı bir araya getirdiğini söyler. Buna rağmen Bohumil Hrabal hiçbir zaman Kundera kadar bilinen bir yazar olmamıştır. Edebiyatın vefasız yüzüyle Hrabal daha çok karşılaşmıştı belki de. Hrabal'ın, doğduğu ülkeyi ve dilini terk etmemiş olmasının da bunda payı var. Bu ona dönem yazarları kadar tanınmışlık getirmez ama Hrabal bu durumu kendi lehine çevirmeyi başarır. Çek mizah anlayışının en iyi örneklerini yerelliğini muhafaza ederek verir Hrabal. Çekçenin yöresel farklılıklarını bir araya getirir, birahane sohbetlerinden nefis öyküler çıkarır, metaforları ile okuyucuları düş dünyasına sokuverir. Tüm bunlara rağmen kara mizahın cilvesi 'yasaklı olma durumu'nu, o da yaşar.

Gerçeküstü metinlerin kaynağı

1914 yılında doğan yazar, hukuk fakültesinde eğitim görür ve 1940'ların sonuna kadar Prag'da yaşar. 50'li yıllarda bir dökümhanede vasıfsız işçi olarak çalışır. O dönemde yazdığı gerçeküstü metinlerin

kaynağının çalıştığı bu yer olduğu söylenir. Hrabal kitaplarında, bireysel ahlak ve vicdanın üzerinde dururken; topluma uymayan ya da toplum dışında kalmış kişileri metinlerinde konuk eder sık sık. Kitaplarında diyaloglara hayli önem verir ki bunları da barlardan toplar çoğu zaman. Hrabal'ın işçi sınıfından birçok karakteri vardır. Yazarın romanlarında vazgeçilmez olanlar kuşkusuz titizlikle yarattığı anti-kahramanlarıdır. Hayatın asık yüzünü oluşturan konuları yazmasına rağmen, Hrabal eğlenceli bir yazardır Kundera'nın da altını çizdiği gibi. Yaşamın absürdlüğünü vurgular. Güncel olayları yazarken tarihlerini değiştirir, yeniden düzenler ve sonunda ortaya gerçeküstü metinler çıkarır. Hrabal'ın muzip ve iğneleyici fikirlerini sakladığı beyni eşsiz bir depodur. Her şeyi biriktirir ve saklar. Sağlığında, vaktinin büyük kısmını geçirdiği Goldenn Tiger adlı barda kitaplarından uzun pasajlar okur, Nietzsche ve Schopenhauer'den alıntılar yapardı.

Hrabal'ın İngiliz Kralına Hizmet Ediyorum ve Gürültülü Yalnızlık'ın yanı sıra uluslararası ün kazanan kitaplarından biri de Sıkı Kontrol Edilen Trenler. Bu önemli kitabı Türk yayıncıları ilk kez keşfetmiyor. 1969 ve 1981 yılında kitap iki ayrı yayınevi tarafından yayımlamış, şimdiyse Everest Yayınları kitabın gözden geçirilmiş yeni baskısını Zeyyat Selimoğlu'nun müthiş çevirisiyle sunuyor. Hrabal, Sıkı Kontrol Edilen Trenler'de, savaş sırasında gündelik yaşamı anlatıyor. Hikâye, İkinci Dünya Savaşı'nın ortalığı kavurduğu zamanlarda bir tren istasyonunda geçer. Roman; gücünü, sırrı kişiliğinde saklı kahramanı Miloş'tan alır. İstasyondan Alman askerlerini taşıyan trenler geçerken, istasyonun en genç çalışanı Miloş, savaşın gölgesinde gündelik yaşamına devam eder. Savaş yetmezmiş gibi, başı dumanlı genç Miloş'un kafası 'erkek'liğiyle ilgili de karışıktır. Kız arkadaşının yanında "leylak gibi solan" Miloş, fena halde bu duruma takılmış kalmıştır.

Sıkı Kontrol Edilen Trenler, Hrabal ironisine yakışır bir sahneyle başlar. Alman uçaklarından birinin kanadı kopmuş ve kahramınımız Miloş'un kentine düşüvermiştir. Uçağın kanadı havada dalgalanırken kanadın altındakilerde kanatın düşüceği yönün aksinde koşuşturmaktadır. Hrabal'ın ülkesinde işte bu kadar hayatın içindedir savaş. Kitapta kanlı savaş sahneleriyle karşılaşmayı hiç beklemeyin. Bu Hrabal'ın tarzı değil çünkü. "Dün bizim kent üzerinde bir düşman avcı uçağı, bir Alman uçağını kanadını kopararak alaşağı etti. Uçağın tutuşan gövdesi bir yerlerde tarlalara düştü ve kanat kopup gövdeden ayrılınca, avuçlar dolusu

cıvatayla somun pazar yerine düşüp kimi kadınların kafalarını gagaladı. (...) Yukarda kanat kocaman bir sallangaç gibi ha babam sallanıyor, milleti, düşüp çarpabileceği yerin karşıt yönünde koşturuyor, bu arada daha bir kuvvetle ses edip ıslığı basıyordu. Derken, kanat birdenbire başının üstüne dikilip kilise cemaat başkanlığının bahçesine düştü. Daha olayın üzerinden beş dakika bile geçmeden bizim hemşireler kanattan kopardıkları maden parçalarını evlerine taşıdılar. Hemen ertesi gün, aynı teneke parçaları tavşan kümesleriyle tavuk kümeslerinin damlarında arzı enzam etti."

Savaşın günledik hayata yansımasını bu kadar basit anlatan Hrabal, romanı boyunca ilginç karakterleriyle tanıştırır bizi. Bu küçük istasyonda tek eğlence ise güvercinleriyle kafayı bozmuş devlet demir yolları müfettişliğine atanmak isteyen Müdür Bey ve istasyon şefi Bay Hubiçka'dır. Hubiçka'nın telgrafçı kızla zamparalıkları istasyonun eskimeyen gündemidir. Böylelikle Bohumil Hrabal, Alman-Çek gerginliğini, İkinci Dünya Savaşı'nı ve Hubiçka-telgrafçı kız fingirdemelerini aynı kitapta toplar. Miloş'un bakirliği ve bakirliğini yitirişi, güvercinlerle kafayı yemiş Müdür Bey, SS'ler... İstasyonda yok yok anlayacağınız... Bu istasyonda inip Sıkı Kontrol Edilen Trenler'i Hrabal'ın eşsiz üslubu eşliğinde okumalısınız.

Keskin ve kıvrak mizah duygusu

Sıkı Kontrol Edilen Trenler, sinema tarafından da keşfedilmiş bir eser. Jiri Menzel tarafından filme çekilir ve 1967 yılında 'En İyi Yabancı Film' Oscar'ını kazanır. Bohumil Hrabal'ın kitapları ülkesinde sinema devrimi yapmıştır. Sıkı Kontrol Edilen Trenler (Ostre Sledované Vlaky) 60'ların ikinci yarısında önemli örneklerini vermiş olan Çek Yeni Dalgası'nın en bilinen filmlerinden biri olur. Film de kitabı kadar keskin ve kıvrak bir mizah duygusuna sahiptir.

1997 yılında hayata veda eden Bohumil Hrabal'ın ölümü de yarattığı karakterler ve kitapları gibi sıradan olmaz. Yazar, yaklaşık bir yıl boyunca ortopedik bir rahatsızlıktan mustarip olarak hastanede yatarken, 1997 yılının Şubat ayında hastane odasının camından güvercinleri beslerken düşer. Böylelikle Hrabal'ın hayatı, en bilinen ve sevilen romanlarından olan Sıkı Kontrol Edilen Trenler'in finali gibi sürpriz bir sonla noktalanır. Ölümünün bir kaza mı yoksa intihar mı olup olmadığı tartışma konusu olur. Çünkü Hrabal kitaplarında intihar temasının sık geçtiği bilinen bir

gerçektir. Ancak yazarın ölümünün bir intihar olmadığına kanaat getirilir sonunda. Çünkü Hrabal'ın yükseklik korkusu vardır.

Sıkı Kontrol Edilen Trenler, savaş çığırtkanlığıyla dalga geçen Yaroslav Haşek'in kült kitabı Aslan Asker Şvayk'ın yanına koyabileceğiniz bir kara mizah örneği.

SIKI KONTROL EDİLEN TRENLER

Şu kırkbeş yılında, Almanlar bizim kent üzerindeki hava hakimiyetini elden kaçırdılar artık. Bütün bölge, bütün ülke üzerindeki hava hakimiyeti hele şöyle dursun. Alçak uçuş yapan uçaklar trafiği öylesine bir karışıklığa boğmuşlardı ki, sabah trenleri öğleyin, öğle trenleri akşamüstü, akşam trenleri de geceleri geçiyordu. Kimi zaman bir trenin öğleden sonra tam vaktinde geldiği de oluyordu, hem de dakkası dakkasına, ama bu kuşluk vaktinin dört saat gecikmiş posta treniydi aslında da ondan.

Dün bizim kent üzerinde bir düşman avcı uçağı, bir Alman uçağını kanadını kopararak alaşağı etti. Uçağın tutuşan gövdesi bir yerlerde tarlalara düştü ve kanat kopup gövdeden ayrılınca, avuçlar dolusu cıvatayla somun pazar yerine düşüp kimi kadınların kafalarını gagaladı. Gelgelelim, kanat bizim kent üzerinde dalgalandı durdu sanki. Bütün herkes baktı gördü ya ne olup bittiğini; kanadın dalgalanır gibi, tam o sırada iki lokantadan fırlayanların, çıkıp durdukları alana doğru dümdüz indiğini gördüler. Derken, kanadın gölgesi alanın üzerinden geçerken, bütün millet yine apartopar ordan oraya koşuşup durdu. Yukarda kanat kocaman bir sallangaç gibi ha babam sallanıyor, milleti, düşüp çarpabileceği yerin karşıt yönünde koşturuyor, bu arada daha bir kuvvetle ses edip ıslığı basıyordu. Derken, kanat birdenbire başının üstüne dikilip kilise cemaat başkanlığının bahçesine düştü. Daha olayın üzerinden beş dakka bile geçmeden bizim hemşeriler kanattan kopardıkları maden parçalarını evlerine taşıdılar. Hemen ertesi gün, aynı teneke parçaları tavşan kümesleriyle tavuk kümeslerinin damlarında arzı endam etti. Aynı gün öğleden sonra da, bu ganimet tenekeden dörtgenler kesip akşamüstü motosikletine güzelce parça yamayan birileri de çıkmadı değil. Böylece, kentin ardındaki karla kaplı tarlalara düşen rayh uçağının yalnız kanadı değil, bütün teneke akşamıyla gövdesinin diğer parçaları da yokoldu gitti. Düşen uçağı göreyim diye bisikletime atlamış, kazadan yarım saat sonra yola koyulmuştum. Bir de ne göreyim, bizim hemşeriler ele ne ganimet geçirmişlerse küçük arabalarına yükleyip götürüyorlar. Ne olacaktı götüreceklerdi de sanki, anlayan beri

gelsin. Hoş, ben döküntü haline girmiş uçağı görmek için bisikletle yoluma devam ettim *ya*... Açgözlü insanlardan oldum bittim hoşlanmamışımdır, ne hoşlanayım, böyle eski püskü şeyleri, bilmem ne parçalarını söküp toplamak. Kar tarlası içinde uçağın kapkara enkazına doğru bir yol açılmıştı çoktan. Tam yolun üzerinde babamla karşı karşıya gelmeyeyim mi... Babamın elinde şöyle gümüşten müzik gereci gibi bir şey, bir yandan gülümsüyor, bir yandan da bu gümüş barsakları, küçücük boru gibi şeyleri, şakırdatıyor. Öyle ya, uçaktan koparılmış küçücük borulardı bunlar, benzin borularıydı, babamın bu ganimete neden böylesine sevindiğini ancak akşama doğru anlayabildim. Aynı uzunlukta kesip cilaladığı bu borulardan tam altmış tane pırıl pırıl kalem mahfazası yapmış, kurşun kalemini de yanlarına koymuştu. Babamın elinden gelmeyen iş yoktu, çünkü otuzsekiz yaşında emekliye ayrılmıştı. Daha yirmi yaşındayken lokomotif makinisti olmuş, lokomotif makinistlerinde hizmet yılları ikişer ikişer sayıldığı için çok geçmeden işine yarayacak bütün yıllar bir araya gelmişti, ne var ki, babamın şu yeryüzünde haydi haydi yirmi, otuz yıl daha yaşayabileceğini düşünen hemşerileri, bu akıllarına geldikçe, kıskançlıktan zıvanadan çıkacak gibi oluyorlardı. Üstelik babam, işe gitmek zorunda olanların hepsinden daha erken kalkardı yataktan... Bütün çevrede ne bulursa toplardı, cıvatalar, nallar, genel çöplükte işe yaramaz ne varsa, yedek parçası, şusu busu, hepsini eve sundurmaya ya da damın üzerine yığardı. Hani eskici dükkânından ayırdedilemezdi bizim ev. Mobilyasını artık kullanmayan biri mi var, babam alıp eve getirirdi hemen, sonunda bir de baktık ki, evde topu topu üç kişi olmamıza karşın, tam elli sandalye, yedi masa, dokuz kanape, bir yığın da sandık, leğen ve güğüm yığılmış üstüste. Gelgelelim, babama bu bile yetmeyip az geldi; bisikletine atladığı gibi çevrede dolanıyor, elindeki kancalı demirle hurda boşaltılan yerleri araştırıyor, akşamları ganimetini yüklenmiş, eve dönüyordu. Eh sakla samanı gelir zamanı sözü sık sık doğrulanıyordu. Birinin artık imal edilmeyen bir şeye, oto için herhangi bir yedek parçaya, değirmen için yahut harman makinesi için bir parçaya mı ihtiyacı var, makinesiyle başı derde mi girmiş, çalıştıramıyor mu makineyi, soluğu bizde alıyordu. Babam da şöyle bir düşünüyor, bir uyurgezerin güvenliği içinde damdaki, sundurma ya da avludaki yığınlardan birine gidiyor, hurda yığınını şöyle bir karıştırıyor, çok geçmeden, gerçekten de işe yarayacak parçayı bulup çıkarıyordu. Bundan ötürüdür ki, hurda toplanan pazar günleri, bu işin komutanı da babamdı, toplanmış bütün demir öteberiyi istasyona götüreceği

zaman hep bizim kapının önünden dolanır, pazar hurdasından ufak tefek bazı parçaları bize bırakırdı. Gelgelelim, komşular yine de hoş göremediler babamı. Belki bunun bir nedeni de dedemin dedesi Lukaş'ın, on sekiz yaşından başlayarak, her gün bir gulden gelire konmasıydi; cumhuriyet devrinde de kron olarak tabii... Dedemin dedesi bin sekiz yüz otuz yılında dünyaya gelmiş, bin sekiz yüz kırk sekizde trampetçi olmuş ve üniversite öğrencilerinin askeri taşa tuttuğu savaşta, Karl köprüsünde trampetçi sıfatıyla çarpıştığı sırada dizine raslayan bir taştan ötürü ömrü billâh kötürüm kalmış. O günden başlayarak, her Allahın günü eline geçen bir gulden geliri bir şişe romla iki paket sigaraya yatırmış ve evde oturup ha babam tütün ve içki içeceğine, topallaya topallaya yollara vurmuş, çayır çimen dolaşmış durmuş, hem de en çok, insanların eşekler gibi çalıştığı yerlere dadanmış, gittiği her yerde işçileri alaya almış, bir yandan romu çekmiş, bir yandan da sigarayı tüttürmüş. Onun için dedemin dedesi Lukaş'çık her yıl bir kere olsun öyle bir sopa yermiş, öyle dövülürmüş ki, dedem onu eve el arabasıylk getirirmiş. Ama can çıkar huy çıkmaz tabii; dedemin dedesi Lukaş şöyle biraz kendine gelmeye görsün, kendini toparlamaya görsün, yine dilini tutamaz, n'aber dermiş, kimin keyfi daha yerinde, eh işte, bunu demeye koyulup da uzattı mı, Allah yarattı demez yine insafsızcasına döverlermiş dedemin dedesini. Avusturya'nın yıkılması, tam yetmiş yıl havadan para alan dedemin dedesini bu gelirden yoksun bırakmış. Cumhuriyet devrinde ise, emeklilik maaşı rom şişesiyle tütün paketini enikonu küçültmüş. Hoş, dedemin dedesi yine de her yıl gözü dönmüşlerin sopasını yemiş ya, çünkü yetmiş yaşında da olsa ne romdan vazgeçebilmiş, ne de tütünden. Derken, bin dokuz yüz otuz beş yılında taş işçilerine tafralandığı bir gün, öyle bir dayak yemiş ki, ölmek zorunda kalmış. Muayeneye gelen hekim, haydi haydi , yirmi yıl daha yaşayabilirdi demiş. Dedeme gelince, -herhalde dedemin. dedesinden pek uzağa düşmesin diye olacak- ipnotizmacı olmuş, küçük sirklerde Çalışmaya başlamış.

Dedemin ipnotizmacılığını bütün kent, hayatı mümkün olduğu kadar hoşça harcamak üzere bir denemeye girişti şeklinde yorumlamış. Ama Almanlar o sıralarda bir mart ayında, bizim sınırı aşıp bütün ülkeyi işgal etmek üzere Prag'a doğru ilerlemeye koyulunca, tek başına karşılarına çıkan da yalnız dedem olmuş. Gerçekten de, dedem öyle tek başına, ve bir ipnotizmacı sıfatıyla, ilerlemekte olan tankları düşünce kudretiyle durdurmak üzere Almanlara karşı gelmiş, öyle, bakışları bu motorlu

armadayı ardından sürükleyen en öndeki tanka dikili, caddeye çıkmış. Bu tankın kulesinde bir rayh eri duruyormuş, başında kurukafalı ve çapraz kemikli kara beresiyle bir er, ve dedem kollarını uzatıp, Almana «geldiğin yere dön» düşüncesini aşılayarak dosdoğru tanka karşı ilerlemiş... ve olur şey değil, en öndeki tank olduğu yerde kalmasın mı... bütün ordu durmuş, dedem parmaklarının ucuyla tanka dokunmuş, aynı düşünceyi yaymış yine... Geldiğin yere dön, geldiğin yere dön, geldiğin... derken, tank teğmeni elindeki küçük flamayla bir işaret verince tank hareket etmiş, ama dedem santim kıpırdamamış yine yerinden ve tank da dedemin üzerinden geçip başını gövdesinden ayırmış; böylece rayh ordusu da artık yolunu kesememiş dedemin. Babam ne yapsın, dedemin başını aramaya koyulmuş, öncü tank, getirilecek vinci beklemek üzere Prag önlerinde kalmış, çünkü dedemin başı tankın zincirleri arasındaymış. Babam, dedemin dini bütün bir hıristiyan gibi gövdesi başı bir arada gömülebilmesi için, dedemin başının serbest bırakılmasını dilemiş. O günden bu yana fikir ayrılığı görülür bizim oralarda. Kimileri, dedem için kaçığın biriydi diye bağırırken, diğerleri, belki hiç de öyle değildi diye haykırırlar, çünkü, derler, biz yaşta herkes eline bir silah alıp Almanlara karşı koysaydı Almanların hâli ne olurdu!

Eskiden biz kentin varoşlarında otururduk, neden sonra kente yerleştik ve yalnızlığa alışmış olan ben, biz kente yerleşince, dünyanın gittikçe daraldığını hissettim. Bundan böyle ancak kent dışına çıkabildiğim zamanlar rahat soluk alıyordum. Geri dönüp de köprüyü geçtikten sonra

caddeler sokaklar daralmaya başlayınca, benim içim de daralıyordu. Her pencerenin ardında beni gözetlemekte olan en azından bir çift göz bulunduğu inancı daima içimde taşıdığım ve taşıyacağım bir duygudur. Biriyle konuşmaya mı koyuldum, o saat kıpkırmızı kesilirdim, çünkü hâlimde insanları rahatsız eden bir şey vardır diye düşünürdüm de ondan. Üç ay önce boktan bir nedenle bilek damarlarımı kestim. Hoş, bence bir nedeni vardı ya, benim farkında olduğum ve yüzüme bakan herkes de farkına varıyordur diye korktuğum bir şey. Onun içindir ki her pencerenin ardında bir çift göz görüyorum işte. Yirmiiki yaşına basmış bir gencin aklına neler gelmez ki... Şimdi bizim şu küçük kentte, benim yerime çalışmak zorunda kalan insanlar, bilek damarlarımı işten kaytarmak için kestim sanıyorlardır da yüzüme ondan bakıyorlardır gibi geliyor bana. Tıpkı dedemin dedesi Lukaş yerine, ipnotizmacı olan dedem Vilem yerine ve

çeyrek yüzyıl lokomotif kullandıktan sonra, artık hiçbir şey yapmamak üzere çekilen babamın yerine çalışanlar nasıl bakarlarsa öyle işte.

Hayır, bu yıl Almanlar bizim küçük kent üzerindeki hava hakimiyetini elden kaçırdılar artık. Karlı yolda ilerleyip uçak gövdesinin yanına ulaştığımda ortalık çepeçevre pırıltılar içindeydi, her kar zerresi içinde küçücük bir saniye göstergesi tik tik ediyor gibiydi. Güneş içindeki kar üzerinde ebemkuşağının bütün renkleri parlamaktaydı, saniye göstergesinin yalnız kar zerreleri içinde değil, başka bir yerde de tik tik etmekte olduğunu duydum. Saatimin sesini de duyuyordum ama, başka bir saat sesi daha vardı ve bu saat sesi uçaktan, şu enkazdan geliyordu. Gerçekten de, gelen ses uçağın bordasındaki saatin sesiydi, üstelik vakti de tam göstermekteydi, benim saatin akrep ve yelkovanıyla karşılaştırınca anladım bunu. Derken, başka bir şey daha gördüm. Güneşin aydınlattığı bir eldiven, ve bu eldivenin tek başına olmadığını, içinde bir el olduğunu da gördüm hemen... Ama bu insan eli de tek başına değildi, bir kola ve bu kol da enkaz altında kalmış bir insan vücuduna aitti. Bütün gücümle pedala basıp ayrıldım, çepeçevre her yanımdan, güneş ışınlarının harekete geçirdiği küçük saniye göstergeleri tik tik ediyordu, demiryolundan bu yana bir marşandiz geliyordu, neşe içinde takırdayıp durmaktaydı, Brüx bölgesine geri dönmüş bir kömür treniydi, şöyle böyle yüz kırk kadar dingil, trenin tam ortasında da fren takozu raylara kıvılcım saçmaktaydı, rayh lokomotifi şen şatır ilerliyor, bloke edilmiş vagonu da ardından sürüklüyordu.

Yarın sabah yine benim küçük istasyonda, çift hatlı demiryolunun orda duracağım, batıdan doğuya doğru giden bütün trenler tarifeye göre tek, doğudan batıya doğru gidenler de çift sayılı olacak. Üç *ay* sonra yine nöbete gireceğim, iki ana hattın geçtiği istasyonda olacağım, batıdan doğuya giden hattın numarası tek, doğudan batıya giden hattın numarası çift olacak ve bir numaralı hattın sağındaki hatlar tek sayılı, üç, beş, yedi numaralı ve iki numaralı hattın sağındaki bütün hatlar da çift sayılı, dört, altı, sekiz, on numaralı olacak. Tabii bu numaralama yalnız biz devlet demiryolları görevlileri için, yoksa perondaki meslekten olmayan memur için, tutalım benim küçük istasyondaki, beş numaralı hat birinci, üç numaralı hat ikinci, bir numaralı hat üçüncü, iki numaralı hat dördüncü... Sabah erkenden üniformamı giyeceğim, kara pantolon, mavi ceket, annemin kaulla ovduğu sarı düğmeleriyle, işbaşı pelerini, en sonunda da pelerin yakasındaki aynı işareti taşıyan ve her demiryolu görevlisinin bakar bakmaz hangi rütbeye sahip olduğumu hemen anladığı o şahane yakamı ilikleyeceğim. Yüksek

öğrenci düğmesi herkese liseyi bitirmiş olduğumu, altın işlemeli o harika yıldız da kontrol hizmeti öğrencisi olduğumu ortaya kor. Sonracığıma, yakada parıldayan, rütbe işaretlerinin en güzeli olan ve mor ile mavinin gölgelendirdiği kanatlı tekerlek de tıpkı altın yaldızlı bir deniz atı gibidir. Annem arkamdan bakacak, perdenin arkasında kıpırdamadan durup bakacak. Geçtiğim her yerde, bütün evlerin pencerelerinde duran insanlar da tıpkı annem gibi arkamdan bakacaklar, işaret parmakları perdelerinde, öyle bakakalacaklar ardımdan ve ben hızla nehir boyuna ineceğim, rahat bir soluk alabileceğim bisiklet yoluna kavuşacağım, çünkü işe trenle gitmek hoşuma gitmiyor, nehir boyunda rahat soluk alıyorum, çünkü orada pencere yok, gözetlemek yok, ense köküme batırılan iğneler yok.

İşletme odasında her şey nasıl bıraktıysam öyleydi. Geçit manivelalarıyla mekanik manevra düzeni lenduha gibi bir langırt kasasını yahut müzik otomatını andırıyor, telgraf masası yine pencerenin önünde duruyordu. Bu pencereden bakıldı mı, bitiminde Kont Kinsky'ye ait şatonun ışıklar içinde göze çarptığı, yaşlı elma ağaçlarının sıralanmış olduğu beş kilometrelik yol görünürdü. Şato bugün güneş doğarken birinci katına kadar sis içinde kaldığından, altın bir zincire asılı gibi görünmüştü. Masanın üzerinde, yarım yüzyıl önce Siemens ve Halske firması tarafından imal edilmiş olan üç telgraf gereciyle not alınacak üç de defter duruyordu. İki genel telefonla üç de istasyon telefonu boyuna çalışıyordu, telgraf gereçleri de; ve işletme odasında, bir kuşbazın dükkânıymış gibi, aralıksız duyulan hafif güvercin gürültüleriyle telefon ve telgrafın cıvıltı ve hırıltısı. Bekleme Odasına açılan küçük pencerede iki pirinç halkalı yeşil perde asılıydı, hemen perdenin yanında da biletleri damgalayacak olan sıtampa. Istasyon şefi Hubiçka bana hoşgeldin deyip, hemen ardından, üç ay süren hastalıktan sonra yeniden yetiştirilmem gerektiğini ileri sürdü. Birlikte hizmet göreceğimizi söyledi. Sonra da, bay istasyon şefi bana saat kaç diye sorup, ceketimin kolunu kendisi sıyırarak, saate değil de bileğimdeki yara izine baktı.

Ve ben kızarıp, kırmızı kasketimi arıyormuşum gibi yaptım. Kasketim dolapta, kir pas içindeydi, rafın üzerinde de farelerin ayak izleri görülüyordu. Sabah güneşine karşı üniformamın kasketini fırçaladım. Bu arada müdür beyin güvercinliğindeki güvercinlerin nasıl guruldadıklarını duydum. İstasyonun ardında, at yarışı sahasının engelleri görülüyordu, çünkü Kont Kinsky ötedenberi yarım kan yarış atı yetiştirirdi, atları yalnız Pardubitz büyük ödülünü kazanmakla kalmamış, aşağı yukarı bir milyon sterlin tutarındaki Liverpool büyük ödülünü de kazanmışlardı. O zamanlar öyle büyük paraydı ki bu, kont bizim küçük istasyonda köy adına koca bir sinema ile tiyatro ve konser salonu yapımına girişti, ama tam da bitiremedi, onun için ola ola tahıl deposu oldu binalar. Dünyanın en güzel tahıl deposu; girişte Roma ve Yunan stilinde sütunlarıyla... Depoya bir de İngilizce ad verildi: Liverpool... Saat tam yedibuçukta müdür bey işletme odasına girerdi. Şöyle böyle yüz kilo geliyordu ama, kadınlar, inanılmayacak kadar hafif dansettiğini söylerlerdi ötedenberi. Saçlarını, sol taraftan gelip dazlak kafasının üzerinden geçerek sağa, sağ taraftan kalkıp yine dazlağı geçip sola gidecek şekilde tarardı. Ama kimi zaman şöyle perona çıkıp da hava da rüzgârlıysa, incecik saçları bir gotik kemeri gibi ayaklanırdı.

Sonra, müdür bey, kendi odasının kapısını açardı. Böyle küçücük bir istasyonda müdürün böylesine dayalı döşeli bir odası olacağı kimsenin aklına gelecek şey değildi. Acem halısı kırmızı, mavi çiçekleriyle pırıl pırıl parlarken, üç parça Türk sehpası da odaya bir şark havası katardı. Oturaklı mavun yazı masasına da koca bir palmiyenin gölgesi düşer, bir Venedik koltuğunun üzerine raslayan yaprakları şemsiyelik ederdi. Müdür beyin odası bütün bu hâliyle öyle bir etki uyandırırdı ki, sanki odayı öyle olduğu gibi müdür beyle birlikte bir teskere kaldırırcasına havaya kaldırmak mümkündür, hani papayı nasıl kaldırıp da taşırlar, öyle... Rokoko stilindeki küçük dolabın üzerinde bir mermer saat dururdu; sallangaç yerine boyuna dönüp duran, altın yaldıza batırılmış, üç bilyası vardı ve bilyaların birbirine çarptığını duyan herkes, ama herkes, şöyle saatten yana dönüp, aman, derdi, bu saat böyle ne de güzel çalıyor canım... Sonra, bir de görevliler için kanape vardı işletme odasında, üzerine çikolata rengi bir yüz geçirilmişti. Duvardaki koca yağlı boya tablo da Prag'ın Wilson garından çıkmakta olan bir ekspres lokomotifini bütün ayrıntılarıyla ortaya koyuyordu. Lokomotifin raylara, yere göğe fışkırttığı, koca bir bulutu andıran buhara varıncayadek... Öyle bir tablo ki, devlet demiryollarında çalışan bütün memurları heyecandan titretir hani; ama özellikle, hayatının başlıca iki amacı olan bizim müdür beyi heyecanlandıracak bir tablo. Bizim müdürün iki amacı vardı: devlet demiryolları müfettişliğine atanmak, bir de Baron Lansky Ruze ünvanını almak, çünkü müdür bey şecere ağacını inceleyince, kendinde biraz soylu kanı bulunduğunu keşfetmişti. Böylece iki bakımdan soylu kanına sahip, oluyordu aslında; efendim demiryolları görevlilerine de soylu gözüyle bakılırdı da.

Bunun dışında müdür beyin, güvercin yetiştirmek gibi son derece olağan bir merakı da vardı. Savaştan önce Bağdat türünden Nürnberg güvercinleri yetiştirmişti, hani kanatlarında şu aklı karalı oklar bulunan güvercinlerden... Gün aşırı tüneklerinin gübresini temizler, sularını tazeler, yemlerini serpermiş... Ama Almanlar yüklenip de Polonya'ya girince ve bir de sille indirince, bizim müdür bey güvercinlerin uçuş deliğini kapattırmış ve kendisi Königgraetz'e gitmek üzere ayrılmadan önce istasyon yardımcısına, Nürnberg'li Bağdat güvercinlerinin kellelerini uçurmasını tembih etmiş. Sekiz gün sonra döndüğünde Polonya güvercinleri getirmiş, hani boğazları güzelim mavi, kanatları da banyodaki çiniler gibi gri, beyaz asorti üçgenlerle dolu güvercinlerden...

İşte öyle ray kenarında durduğum sırada, bana birinin baktığını sezer gibi olup arkama dönünce, açık duran bodrum penceresinde müdür beyin karısının gözlerini gördüm, orda karanlıkta oturmuş, bir taraftan önündeki kaza hamur yutturuyor, bir yandan da beni gözetliyordu. Müdür beyin karısı hoşlandığım bir insandı, kimi zaman akşamları bizimle birlikte işletme odasında oturur, kocaman bir masa örtüsü örerdi tığla. Bu tığ işinden öylesine bir huzur yayılırdı ki ortalığa... ellerinin altında durmadan yeni yeni çiçekler ve kuşlar belirirdi. Önündeki telgraf masasının üzerinde küçük bir kitap durur, zaman zaman, tığ işine nasıl devam edeceğini, ipliği nasıl alacağını kitaptan okurdu, sanki ziter çalıyormuş da nota okuyormuş gibi... Ama her cuma akşamı bir tavşan idam etmeden yapamazdı. Nitekim tavşan kümesinden bir tavşan alır, bacaklarının arasına kıstırır, kör bıçağı hayvanın boynuna saplar durur, sürter babam sürter, hayvan bu arada ıslık gibi bir ses çıkarır, uzun uzun ıslık çalar, bir süre sonra sesi giderek zayıflardı, müdür beyin hanımı da öyle bakar dururdu bu arada. Sanki büyük örtüyü tığla işliyormuş gibi. Tavşanın kanı böyle akıtılırsa, derdi, eti çok daha lezzetli olur, yumuşak olur. Ben daha şimdiden, şu kazı da nasıl haklayacağını canlandırırdım gözümde, kazın üzerine nasıl oturacağını, turuncu gagasını gırtlağına nasıl bastıracağını, çakıyı nasıl kapatacağını ve kazın önce boyun tüylerini nasıl yolacağını önceden görürdüm. Kazın kanı bir çanağa akacak, kuşcağız giderek zayıf düşecek, sonunda tamamen halsiz kalacak, müdür beyin hanımı çömelecek, topuklarının üzerinde oturup kalacak, «Öğrenci Hrma...» diye bağırdı müdür bey.

İşletme edasına giriyor, selâm veriyor, göğsümü geriyorum. «Öğrenci Hrma göreve hazırdır.»

«Otur...» dedi müdür bey, masanın arkasından kalktı bir palmiye yaprağı başına değdi. Böyle bir süre karşımda durdu, ağlamaklı gözleri üniformamın üzerinde gezindi, sonra ceketinin en yukarısındaki düğmeyi ilikledi. «Ee Hrma, hani bizim telgrafçı kız, artık burada olmadığının farkında mısın?»

«Zdeniçka Svata...» diyorum.

«Svata... Oha...» diye hızla soluyor müdür bey, «peki kentte de bir şey çalınmadı mı kulağına?»

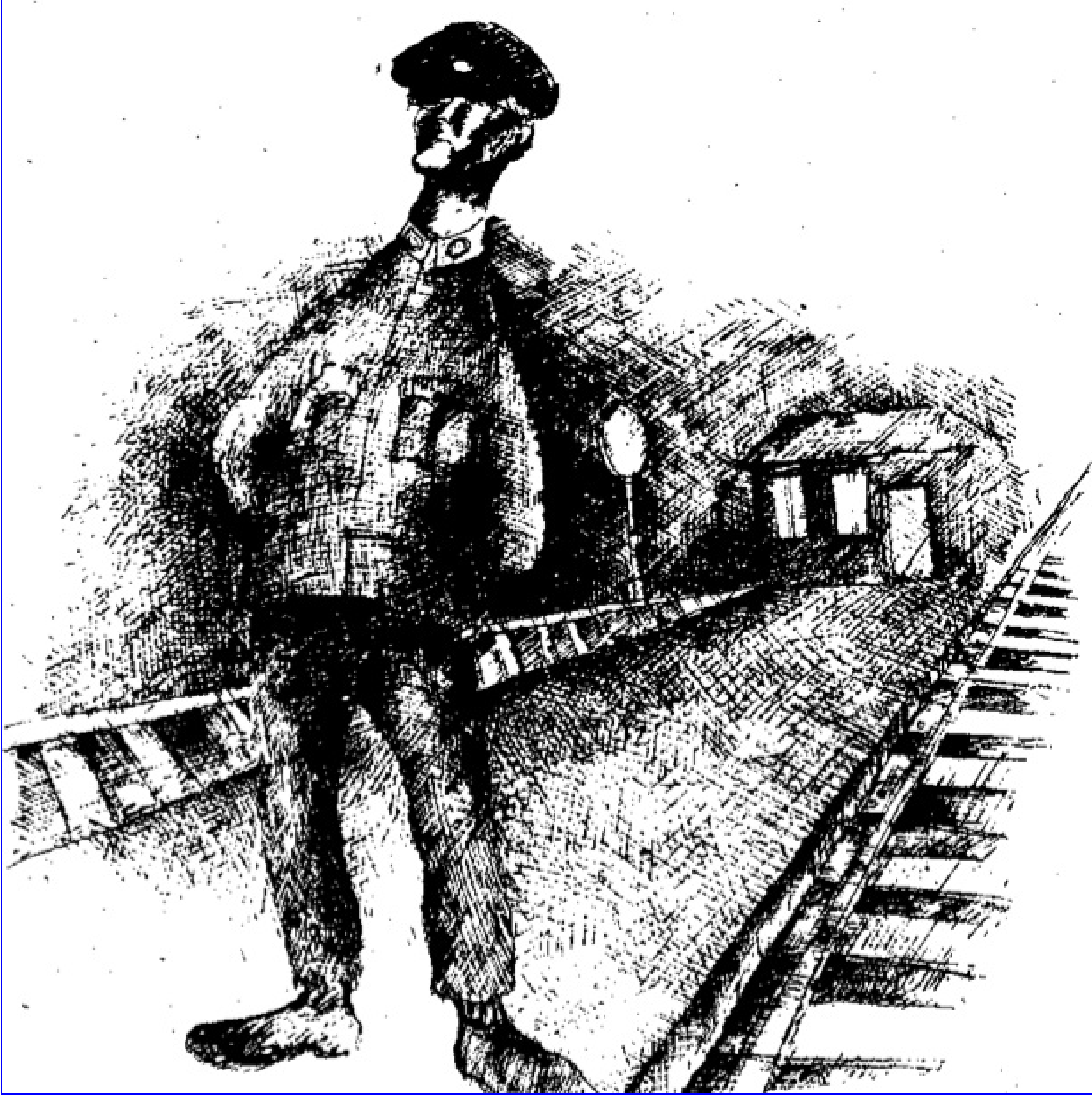
«Hayır, hiçbir şey... Ne olmuş?»

«Garip... Bizim bay istasyon şefi yüzünden sürüyle adam geliyormuş buraya, sürüyle... Sanki dört bacağı, iki kafası var sanırsın... Bizim kendi hâlinde, sakin istasyonumuzun adını üne kavuşturdu, hem de çok parlak bir üne, çok...» «Evet, istasyon şefi bay Hubiçka yapabilir bunu,» diyorum. «Ben Dobroviç'te görevdeyken ve bay istasyon şefi beni eğitirken de sürüyle gelen olmuştu görmek için... çünkü şef bir bayanla birlikte oradaki müdür beyin kanapesini yırtmıştı...»

«Böyle cilâlı, keten yüzlü bir Avusturya kanapesi miydi?» Müdür beyin gözleri yerinden uğramıştı. «Bunun gibi miydi böyle?»

«Tıpkı bunun gibiydi,» diyorum.

«Otur Miloş...» diyen müdür bey candan bir hâl aldı. Kendisi de hemen biraz ötedeki sehpaya ata biner gibi oturup elini kulağına götürdü. «Şey işte,» diyorum müdür beyin kulağına, «son posta treni de, gece treni de, kalkmıştı, akşamdan beri yanımızda oturan kıvrak bir bayan ha babam şarap ve sigara içip duruyordu. Geceyarısına doğru şef bay Hubiçka dedi ki: Miloş, gerçi sen henüz eğitim devrindesin ama, ben sana güvenirim. Sen şöyle iki saat kadar benim yerimi al. Göreve ben geçtim, bay Hubiçka da bayanı müdür beyin odasına geçirdi. Kulağımı müdür beyin odasının kapısına dayayınca ne duyayım beğenirsiniz. Nonoşum, diyordu şef bay

Hubiçka, vücudun ihtiyacı var buna, vücudun ihtiyacı var...»

«Vay domuz herif...» diye bağıran müdür bey pencerenin dibine gidip, güvercinlerin kafa sallayarak guruldadıkları ve istasyon şefinin durduğu perona baktı.

«Hâlinden belli zaten ne alçak tabiatlı olduğu...» diye bağırdı müdür bey. İstasyon şefi bay Hubiçka bu sırada küçük parmağını kulağına sokmuş, kulağına su kaçmış gibi sallayıp duruyordu parmağını.

«Durgun sular derin olur,» diyorum. «Aşağı yukarı gece yansından bir saat sonra, bir marşandiz lokomotifi şeker yüklü vagonları getirdi, şöyle bir kulak verince müdür beyin odasından gelen bir ses duydum, sanki bir tabut ileri, geri çekiliyormuş gibi... Derken, ani bir gürültü. Müdür beyin odasına bir dalıyorum, bir de ne göreyim, dediğim bayan kanapenin üzerine uzanmış, çıplak, bacakları da şöyle birbirinden ayrılmış... Ve istasyon şefi bay Hubiçka da yerde yatıyor,

bacağında donu... Diyor ki bana, Miloş, diyor, yanlış kucakladım. Aşk mimberinden yuvarlandım yahu...»

«Ah lekeli sırtlan ah...» diyen müdür bey ellerini pencerenin pervazına dayayıp, bacaklarını ayırmış göğü seyreden istasyon şefine dikti gözlerini.

«Nasıl yatıyordu o kaltak müdürün kanapesinde dedin, nasıl?» deyip yine bana döndü müdür bey.

«Müsaade ederseniz göstereyim size.» Cilâlı keten kanapeyi gösterip yürüdüm, kanapenin üzerine fırlayıp havada bir dönerek yumuşak bir hareketle sırtüstü uzandım. Müdür bey üzerime eğilip tehdidi savurdu :

«Karılarla böyle domuz gibi yatmak için bekleme salonu var... Ama müdürün kanapesinde olmaz.»

«Çünkü müdür beyin kanapesinde yalnız müdür bey oturur,» diyorum.

«Sen farkındasın bunun, ama şu domuzun domuzu için kutsal hiçbir şey yok...» diye bağırdı.

Doğrulup konuşuyorum: «Müdür bey, dahası var... Bakın, şurayı görüyor musunuz...» müdür beyin kolundan tutup gösteriyorum, «aşağı yukarı tam şurada da kanape yüzü boydan boya patlamıştı...»

«Yırtılmış mıydı kanape yani?» diye bağırıyor müdür bey, «Müdürün kanapesini yırtmak ha... Neden biliyor musun, insanın üstünde inanılan hiçbir şey kalmadı da ondan... Ne Allah, ne efsane, ne bir suret, ne de bir sembol... Yalnız başımıza kaldık bu yeryüzünde, onun için her şeye izin var... Ama benim için öyle değil. Benim için henüz Allah diye bir şey var.. Ama şu ötedeki domuzun domuzu için domuz kızartmasından, köfteden, lahanadan başka bir şey yok yeryüzünde...»

Ve müdür bey soluk soluğa nefes alıyor, dışarıya, peronda duran şef Hubiçka’nın sırtına dikiyordu gözlerini.

«Uğursuzoğlu uğursuz,» dedi müdür bey bir süre sonra. «On yıl önce bile tek hatlı küçük bir istasyona müdür olabilirdi bu herif. Ama daha tek bir yıldızı bile yok Tam yıldızı hakedecek, tutar bi kepazelik yapar, oysa ben, benim rütbem durmadan yükseldikçe yükselir...»

«Sizin...» diyorum, «devlet demiryollarına müfettiş atanmanız gerektiğini duydum.»

«Tabii ya...»

«Eh, o zaman üç yıldız yerine sadece tek bir yıldızınız olacak, ama müfettişlik sırmasıyla, hani küçük bir bahçe gibi denebilir,» diye bağırdım.

«Öyle Miloş, öyle...» diye hayal kurmaya koyuldu müdür bey.

«Karşınızda böyle benim gibi bir örnek olsun da...» deyip dolabı açtı, yakasına çoktan elmas yıldızlı küçük bahçenin işlenmiş olduğu yeni bir ceket

çıkardı. «Karşınızda böyle benim gibi bir örnek olsun da hâlâ kadrini bilmeyin ha...»

«Askerde binbaşı neyse, demiryolunda da müfettiş odur değil mi?» diyorum, «öyledir Miloş, tam üstüne bastın,» dedi müdür bey.

Bir numaralı hattan uzun bir marşandiz geçti; son süratle gidiyor, raylarla dingillerin arasından o boğuk ve düzenli ses geliyordu. Ve müdür bey, dolabın içinde buruşup kırışmasın diye, ceketinin kollarını eteğini dikkatle düzeltti. Ondan sonra yem kutusunu alıp pencereyi açtı; Polonya güvercinleri uçuşup işletme odasına doldular, bir süre müdür beyin omuzları üzerinde havada dolandıktan sonra, bir heykelin ya da çeşmenin üzerine konarcasına müdür beyin tepesine tünediler. Yem falan düşündükleri yoktu, daha çok müdür beye duydukları sevgiyi göstermek istiyor, yanaklarını gagalıyorlardı, ama öylesine yumuşak dokunuyorlardı ki, müdür beyin küçük çocuklanydılar sanki. Marşandizin takırtısı geçip gitmişti. Banş zamanı akşam postasının ışıklandırılmış dört köşe pencereleri nasıl geçerse tıpkı öyle.

«Şef ne yapmış Zdeniçka'ya peki?» diye soruyorum.

«Ne yapacak, hayvanlık...» diye cevap verdi müdür bey, gülümseyip güvercini dudaklarına yaklaştırdı, «hayvanlar bile yapmaz böylesini. Ama benim bu işe kızdığım falan yok artık Miloş, disiplin komisyonu işi Königgraetz'de ele almış bile... Lâfın kısası, istasyon şefi bay Hubiçka gece görevi sırasında Zdeniçka'yı yatırmış, eteğini sıyırmış, sonra da bizim telgrafçı kızın kıçına, işletme masasının üzerinde ne kadar resmî mühür varsa topunu birer birer basmış. Hattâ tarih mühürünü bile basmış yahu... Ama Zdeniçka sabah eve dönüp de anası mühür izlerini görünce, kadın soluğu burda alıp Gestapo'ya şikâyet edeceğim diye tutturdu. Tabii bir tutanak hazırlamak zorunda kaldım, Miloş. Korkunç şey... Tabii Zdeniçka'nın da umum müdürlüğe gitmesi gerekti hemen, demiryolları umum müdürü mühür izlerini bizzat gördüler tabii... Müthiş bir şey felâket...» diye bağırdı müdür bey, bağırırken kollarını havaya kaldırınca, güvercinler dengeyi yitirmemek için hayli kanat çırptılar.

Ve bizim istasyonun parmaklığının ordan, öbür taraftan, kara bir aygıra binmiş kontes Kinsky, parmaklık boyunca tırısla geldi. Tam da çiftliklerinden geri dönmekteydi, öyle bir geliyordu ki aygırla, aygıra yapışmış sanırdınız. Ve müdür bey, Polonya güvercinleriyle birlikte perona çıktı, tırısla gelen kontesin geldiği yönde eğildi, kontes atla rayların üzerinden geçip aygın istasyon binasına doğru sürdü ve eyerden öylesine yumuşak bir hareketle yere kaydı ki, sadece deri kilot pantolonu ses etti biraz sürtünmeden ötürü. Müdür bey kontesin elini öpüp birkaç adım geriledi, güvercinler hâlâ müdür beyin omuzlanndaydılar ve kontes, sanki bu çok olağan bir şeymiş gibi aldırış bile etmedi, hattâ bizim müdür beyle görüşürken eldivenini bile güvercinlere uzattı.

Şef Hubiçka gözlerini dikmiş, kontesi gözden geçiriyordu.

«Miloş, içimden, ne geliyor şu anda bir bilsen... Şu eyerin yerinde olsaydım.» deyip eyer vurulmuş aygırı gösterdi, sonra tükürüp güldü, sırdaşıymışım gibi bir tavırla konuştu: «Miloş, harika bir düş görmüştüm geçenlerde. Ben arabaymışım, kontes de beni okumdan yakalamış depoya sokuyor...» ve yine utanmaz bir bakışla kontese baktı, kontes müdür beyle gezinerek tahıl deposu yönünde, Liverpool yönünde ilerlerken, bacaklarını süzdü durdu. Tam bu sırada kontes malûm haberi müdür beye anlatmaya koyulunca, müdür birden öyle ürktü ki, güvercinler korkuyla havaya fırlayıp uçuştular. Ve kontes elini müdür beye uzattı, müdür bey de eğilip saygıyla öptü, sonra eyere çıkması için kontese yardım etmek istediyse de, kontes zarif eliyle bir red işareti yaptı ve kara, aygırın üzerine atladı, bir an bacaklarını iyice ayırınca, istasyon şefi bay Hubiçka elinin tersiyle ağzını silip dedi diyeceğini.- «Güzel bir popozella doğrusu ...» ve tükürdü.

Ve kontes cadde boyunca tırısa kaldırdı hayvanını, kara aygır, pembe güneş ışınları içindeki karların üzerinde ilerlemeye koyuldu. Bizim istasyon şefi bay Hubiçka kadınları ötedenberi iki kısma ayırırdı. Belinden aşağısı hürmetlice olanlara, kontes gibi olanlara yani, popozella der, belinden yukarıya doğru göğüsleri hürmetli olanlara da, memezilla adını verirdi.

Derken, müdür bey öfkeden deliye dönmüşçesine istasyondan içeri dalıp tiz bir sesle konuştu :

«Meğer kontes 'Kinsky’nin bile, haberi varmış...»

Kapının eşiğinde arkasına dönüp başını birkaç kez müthiş bir ciddiyetle salladı, merdivenlerden yukarı fırladığı gibi mutfağa koştu, döşeme üzerinde iskemleyi birkaç kez öteye beriye çektiği için bizim işletme odasının tavanındaki apliklerin sıvaları döküldü, sonra aşağı haykırdı kükrercesine:

«Erotik yüzyıl lanet yağdırıyor başımıza... Herşey aşırı bir erotizme uğramış, çok aşırı... Ne var ne yok şehvet münebbihi... Bacak kadar çocuklar kaz güden kızlara tutuluyor... Kötü kitaplardan, erotik filmlerden öykünme sevda trajedileri... Açık saçık kitaplarla resimlerin satıcıları, eğitmenleri, yazarları yargıç önüne... Gençliğin sapık kuruntularına paydos... Biri sütçü kadının cesedini doğramış, önüne geçilmese en yakın hısımının cesedini de doğruyormuş az kalsın... Dükkânın birinde vitrine normal büyüklükte bir genç kadın kalçasının kesiti konuyor gençlik gözleriyle yutuyor bu vitrini de kimseler oralı bile değil... Bilmem hangi ressamın atölyesinden içeri adımını atanlar, insan eti satılan bir kasap dükkânına girmiş sanıyorlar kendilerini... Düpedüz yamyamlık... Vranska bir bavulun içinde bulunuyor, altın dişli sarışın bir erkek aranmakta, son

görüldüğünde, «Koruna» otomatından kıza bir Avustralya elması satmalmış. Olur şey değil. Etten başka bir şey yok. Ufukta şehvet cinayetleri. Eğitim güçleri sanık sandalyesine, seks sorunları aydınlanmalı. Ahlâksızlık ve zevk tutkusu arttıkça, beşikler azalıyor, tabutlar çoğalıyor...» Müdür bey birinci kattaki mutfak aydınlığından aşağıya, bizim işletme odasına, haykırıp duruyordu.

Bir kere bunun nedeni, müdür beyin S.O.S. üyesi, Prag'daki Ulusal Uyanma Derneği üyesi olmasıydı, öte yandan kontes de, hayvanlar için ne zaman vagon ısmarlamaya gelse, müdür beye iman konusunda çok şüpheci olduğunu ileri sürer, katolik kilisesi bir yıkılırsa bütün dünyanın da yıkılacağını söylerdi. Onun içindir ki, müdür bey herhangi bir kilisenin önünden geçtikçe, üniformalıysa kiliseye selâm durur, sivil giyinmişse, Schwarzenberg şapkasını çıkarıp eğilir, birşeyler mırıldanıp birşeyler söylerdi.

Manevra düzeninden bir şakırtı sesi geldi, küçük kırmızı tekerleğin yerine beyazı oturdu, makaranın anahtar kolunu çekip çıkardığım gibi perona, ek binanın oraya koştum, lokomotif perona girerken bir düdük öttürdü. Müdür bey, sanki hiçbir şey olmamış gibi merdivenden indi; aydınlıktan aşağı haykırırken boşalıp rahatlamıştı, tıpkı ağlama duvarı önündeymiş gibi. Hubiçka, müdür beyin, karısına da böyle bağırdığını ileri sürerdi ötedenberi. Karısı Wallern'li bir kasabın kızı olduğu halde sesini çıkarmazmış, ama yılda dört kez isyan eder ve müdür bey tepinmeyi aşırı kaçırır da, bir hanım kadının nasıl olması gerektiğini kafasına kakmağa kalktı mı, müdür beyin karısı eline ne geçirirse kocasının arkasından fırlatırmış. Bir seferinde, noelden önce, yine böyle karısına bağırdığı bir gün, kadın, müdür beyi banyoya soktuğu gibi suratına öyle bir tokat patlatmış ki, müdür bey banyo teknesinin içine düşmüş.

Müdür bey işletme odasına girince, işletmeyle ilgili bazı şeylerin yolunda olmadığını bir bakışta anladı.

«Ee çocuklar,» dedi babacan bir tavırla, «ne haber sizden bakalım?»

«Bir askeri tren asılıyor bize dışarda,» diye sırıttı Hubiçka.

«Özel askeri nakliye treni mi?» diye dört açıldı müdür beyin gözleri.

«Üç sinyalli olan var ya hani,» diyorum.

«Okudunuz mu?» deyip Rayh yetkilisinin imzasını taşıyan bildiriyi gösterdi müdür bey.

«Okuduk,» dedi Hubiçka.

«Düşünmeye de düşündünüz mü?»

«Düşündük de, karar da verdik,» deyip güldü istasyon şefi Hubiçka.

«Çocuklar, sabotaj iddiasıyla çıkabilirler karşınıza bilmiş olun,» diyen müdür bey, başını sallayıp perona çıktı.

Şimdi yavaş yavaş perona giren çok sıkı kontrol altındaki askerî nakliye treninin lokomotifinde, bu treni şahsen alıp getirmek için Liboch'a kadar gitmiş

olan işletme dairesi şefi mühendis Honzik, suratı sapsarı, duruyordu. Bir rehineden farksız olan mühendis Honzik yan yan baktı, ellerini birbirine kavuşturdu, lokomotifin küçük penceresinden bizim istasyon penceresiyle kapılara doğru öyle bir bakışla baktı ki, başını nasıl bir belâya soktuğumuzu iyice anlayalım.

Müdür bey selâma durdu, ben de rayın oraya koşup selâma geçtim. Tren durdu, lokomotiften aşağı atlayan iki inceden SS adamı, makineli tabancaları ellerinde, kırmızı kasketimi bir süre gözden geçirdiler. Topuk vurup selâm verdim, ama ikisi otomatik silahlarının namlularını sağlı sollu böğrüme dayayınca, basamaklara çıkıp makinist yerine girmek zorunda kaldım. Tren hareket etti. SS adamlarının öylesine hoş bir halleri vardı ki, şaştım kaldım. Hani şiir yazacaklarmış yahut tenis oynayacaklarmış gibi falan bir hâl, mühendis Honzik'in yanında nakliyat âmiri duruyordu, başında Avusturya dağ avcılarının kasketiyle bir süvari yüzbaşısı, ağzından çenesine doğru uzanan bir de yara izi vardı suratında, lokomotif makinisti de üniformalıydı. Kıtıkla doldurulmuş koltuğunda öne doğru eğilmiş oturuyordu, manivela koluna sımsıkı yapışmıştı, taş kömürüyle işleyen bir Rayh makinesiydi lokomotif, makinist koltuğunun, tıpkı yatar kalkar hastane koltuklarındaki gibi, yatırıp kaldırmak için düzeni de vardı. İki SS adamı, makineli tabancalarının namlularıyla böğrümü delmeye devam ettiler, tıpkı bu namluları andıran bakışlarıyla da, dışarıları seyre dalmış yüzbaşının suratını deliyorlardı. Karşı evden, birinin çatı penceresini açıp çinkolu dama tırmandığını, derken, teslim olmak istiyormuş gibi, hemen aynı anda da ellerini havaya kaldırdığını gördüm. Trenden seslenen olmuştu garanti, belki de üzerine bir silah çevrilmişti; damdaki adamın, sanki güneşin şerefine kadeh kaldırıyormuş gibi, iki eli havadaydı hâlâ; sığır güden, pazar günlerini de file torbasında bir şişe bira, kayıkta geçiren köyün aptalı Yordan'dı bu. Zaman zaman suyun içindeki file torbayla şişeyi çıkarır, bir bardak tepeleme bira doldurur, kayıktan doğrulup kalkar, şimdi damda nasıl duruyorsa tıpkı öyle bacağında bir şortla durur, eh, eh, eh, diye sesler çıkararak güneşin şerefine kadeh kaldırır, bardağı bir dikişte dibine indirirdi. Mutfak penceresinin ardında müdür beyin bayanını da gördüm, pencere perdelerinin asılı olduğu ince san çubuklardan biri gözlerinin arasından geçiverdi, müdür beyin bayanı ellerini kaldırdı, sonra, sıkı kontrol altındaki askeri nakliye treni, ateşe tutulmuş tren kalıntılarının yanından beş numaralı hatta geçti; şu iki SS adamının bu konudaki fikirleri nedir diye şöyle yandan bir bakayım dedim, sanki treni ben darmadağın etmişim gibi onlar da bana bakmasın mı...

«Eşşoğlueşşek,» dedi SS'lerden biri.

«iyisi mi hemen kurşuna dizeceksin bu eşşoğlularını,» dedi öbürü de. «Otuz dakika gecikme,» diyerek ıslık gibi bir ses çıkaran birincisi, makineli tabancayı kaburgalarımın arasına iyice dürttü.

Bundan üç ay kadar önce ölümüme doğru harekete geçtiğim sırada ne kadar başkaydı herşey, biletçi penceresine eğilmiştim, akşamdı, bilet kesen kızın bakır rengi saçları vardı, «bir bilet» demiştim. Kız beni tanımış, «ama kontrolör bey,» demişti, «ne tarafa böyle?» «Gözün ilk nereye ilişirse oraya...» demiştim. Gülmüştü. İlk nereye ilişirse mi, o da ne demek? Ben sıralanmış biletlere bakıp duruyordum. «Bakın bayan,» demiştim, «beni dinleyin, böyle bana bakarken sol elinizle bir bilet çekiverin.» Kız kırıtmıştı: «Ama kontrolör bey, ben karanlıkta da, görmeden de istenilen yerden bilet verebilirim.» Ve yeniden gülmüştü, şaka yapıyorum sanıyordu da ondan... O zaman demiştim ki: «öyleyse yedinci sıra, yedinci bölümden bir bilet verin. Yahudilerdeki gibi hep yedi...» Kolunu biletlere uzatırken hep bana bakmış, beni gözlerinden hiç ayırmamış ve : «öyleyse Beneschau'da Bistrzitz'e gidiyorsunuz, ücreti de yirmi kron...»

Makine sarsılıyor, kar tarlaları çok uzaklara kadar pırıldıyor, kristal saniye göstergeleri hâlâ tik tik edip duruyordu. Demiryolunun yanındaki hendekte, Almanların gece vagondan attıkları üç at leşi yatıyordu. Kapıyı açıverip kadavraları dışarı itmişlerdi. Şimdi hattın yanındaki hendekteydiler, bacakları sütunlar gibi havaya dikilmişti. Mühendis Honzik yüzüme baktı, gözleri kederle, öfkeyle doluydu, çünkü tam da kendi kısmında özel nakliye treni gecikmiş oluyordu. Onun kanısınca suçlu olan bendim, SS adamlarının beni lokomotife almaları, makineli tabancalarını böğrüme dayamaları, tetiklere basıp bütün

şarjörü içime boşaltmak için birbirine işaret vermekten başka bir şey düşünmemeleri olsa olsa ancak haklı bir davranış olabilirdi. Bir de küçük kapıyı açıp beni dışarı itmek kalıyordu... öyle farkındaydım ki bunun, ama yine de olamaz diyordum, bunu yapamazlar, çünkü öylesine hoş çocuklardı ki ikisi de; güzel insanlarla öteden beri güçlük çekmişimdir, şöyle karşı karşıya geçip de bir konuşmaya girişememişimdir güzel insanlarla; hemen terlemeye başlar, kekelerdim. öylesine hayranlık duyardım güzel yüzlere, öylesine gözümü kamaştırırdı ki güzellik, güzel bir yüze şöyle alıcı gözle bir bakamazdım bile.

Öte yandan, yüzbaşı çirkin mi çirkindi, suratına oyulmuş olan uzun yara izinden, çocukken paslı bir tencerenin üzerine düştüğü fikrine kapılabilirdi insan. Bu yüzbaşı şimdi bana bakıp duruyordu işte. Makinist yerinin tavanından sarkan kayış bilekliklerden birini yakaladım. Yüzbaşı bana bakıp durmayı artık çok uzatmış olduğu için bunu yapmayı göze aldım, hat boyunda dikilip duran bir budala olduğumun farkındaydım. Königgraetz'deki müdüriyette, hat boyuna dikilip sinyal kolunu bir yukarı bir aşağı kaldırıp indirmesi kafasına dank .ettirilmiş bir budala, hem de Rayh orduları önce doğuya doğru, şimdi de gerisin geri giderken... Kendi kendime, bu Almanlar da soytarı olmaya soytarı ya aslında, diye düşündüm. Tehlikeli soytarılar ama... Hoş, ben de soytarıydım

birazcık ama, zararım kendimeydi. Ama Almanlarınki başkalarının zararına bir soytarılıktı. Bir seferinde beş numaralı hat üzerinde durmuşlardı, bir tren dolusu asker, köyün ilk bakkalına dalıp yiyecek almaya girişmişlerdi, tatlı, suni bal gibi şeyler; içlerinden biri kutulardan birini şöyle gizlice çekince, suni bal kutularından meydana gelmiş bütün piramid yıkılmıştı. Bakkal kutuları sayınca, beş kutunun eksik olduğunu görmüş ve birliğin komutanı bütün erleri sıraya dizdirip akşama kadar suni balı aratmıştı. Ve ancak hiçbir şey bulamadıktan sonradır ki şahsen bakkalı görmeye gitmiş, selâm durdurmuş, özür diletmişti görgü kurallarına tam uyarak... Şimdi lokomotifte benimle birlikte olan şu Almanlar belki de aynı Alınanlardı, muhakkak o Alınanlardı bunlar. Ateşçi beni yüreklendirmek istiyormuş gibi göz kırptı, sonra küreğe doldurduğu kömürü hızla külhanın ağzından içeri attı, önce ızgaranın en arkasına, sonra ortaya, -hep ritmik hareketlerle tabii- ve son bir ritmik hareketle de kömürü ızgaranın en öndeki kenarına çekti. Yüzbaşının bakışları, benim de bir yara izine sahip olduğum bileğime çevrilmişti. Ceketimin kolu sıyrıldığı için, sanki okunacak küçük bir kitapmışım gibi, yüzbaşı boyuna, artık sırasını savmış olan yara izine bakıyordu. Şimdi yüzbaşı çok şey bilmiş oluyordu artık, şimdi her şeyi bir de öbür cepheden görmüş oluyordu ve gözleri iki şap parçasından farksızdı. Ve orada kim var kim yok topu birden gözlerini bileğime diktiler, yüzbaşı elindeki kamçıyla ceketimin öbür kolunu da yukarı sıvayıp öbür yara izini de gözden geçirdi.

«Kamerad,» dedi.

Eliyle bir işaret verdi, askeri nakliye treni yürüyüşünü yavaşlattı, makineli tabancalar sırtımdan ayrıldı, ama ben yine iki güzel erin yüzüne bakamadım, yalnız yere baktım, lokomotifin traversler üzerindeki hiç durmayan sarsıntısını yansıtan tender köprüsünün[1] döşemesine diktim gözlerimi.

«Hadi git...» dedi yüzbaşı.

«Teşekkür ederim,» diye fısıldadım.

Şaka mı ediyor acaba diye de kuşkulanmadım değil, ama küçük kapıyı açtım, en yukardaki demir basamağa bastım, daha aşağı indim, bacağımı uzatıp son basamağa ulaştım, kazaska oynuyordum sanki. Son bir atlayış, yerdeydim ve lokomotif yeniden hızlandı. Tiger tankları yüklenmiş açık vagonlar yanı başımdan hızla geçiyordu, kimi erler kiloluk konserve kutularını açmış, kollarını sıvamış, bıçaklarının ucuna et parçalarını geçirip yiyor, kimi de, otomatik silahları dizlerinin üzerinde, çizmelerini sallayıp duruyorlardı, ayaklarını dere suyuna sokuyorlarmış gibi. Yanımdan her vagon geçişinde sırtımda makinelileri duyuyordum hâlâ.

Nakliye treninin son vagonu açık bir vagondu, koyu renk kadın çorapları asılı durdukları yerde boyuna sallanıyorlardı, belki de bir sahra hastanesi hemşirelerine ait çoraplar, ama ben henüz Alman makineli tabancalarının,

revolver ve otomatik tüfeklerinin menzili içindeydim. Almanlar insanı nasıl, ne zaman sıraya çeker kestirilemezdi hiç. Bunu ben kendi vücudumda da denemiştim denemesine; bitişiğimizde oturan bayan Karaskova'yı Almanlar, tam kırk yaşındayken hapsetmişlerdi de kadıncağız ancak geçen noelde dönebilmişti. Yani dört yıl süreyle Peçkarna'da kalmış, infazlardan sonra yerdeki kanlan temizlemişti, dört yıl süreyle kan temizlemek... Cellâtbaşı kendisine çok iyi davranır, ona domuz sucuğu verir, sık sık «ağlamayın kara gözler» şarkısını söylemesini diler, onunla konuşurken «nasılsınız efendim, öyle mi efendim» demeyi de hiç unutmazmış. Derken günün birinde, bayan Karaskova'yı anlaşılmaz nedenlerden ötürü evine yollamışlardı, hem de bütünlüğüne. Üstelik bir de özürname tutuşturmuşlardı eline, ama bayan Karaskova üşütmüştü lahanayı. Çalışma dairesi kendisine lokomotif depolarında hemen bir iş bulmuş, eline bir yağdanlık tutuşturmuştu, işi lokomotif depolarını yağlayıp temizlemekti.

Demiryolu dönemecine yaklaştım, daha uzaktan bile ölü atların göğe yükselmiş oniki ayağını görmüştüm, tıpkı yerebatan saraylarındaki sütunlar gibi. Maşa'yı düşündüm, ilk karşılaşmamızı; o sıralarda bölge şefinin yanında çalışıyordum, ikimizin eline kırmızı boyayla dolu iki kova tutuşturmuş, devlet onarım atölyelerinin çevresindeki parmaklığı boyamamızı söylemişti. Maşa da tıpkı benim gibi göreve yeni başlamıştı, karşı karşıya dururduk öyle, aramızda parmaklık, ellerimizde astar boyayla dolu kova, karşılıklı fırçalarımızı dokundurur, parmaklığı boyar dururduk işte, tabii her birimiz kendi tarafını; hiç ara vermeksizin de yüz yüze gelirdik, toptan tam dört kilometrelik bir parmaklıktı, beş ay böyle sürdüydü, Maşa ile birbirimize söylenecek her şeyi söylemiştik ama, aramızda hep o parmaklık vardı; iki kilometre gittikten sonra fırçamla Maşa'nın ağzı hizasını kırmızıya boyamış ve ona kendisinden hoşlandığımı söylemiştim, o da parmaklığı kendi tarafından boyayıp benden hoşlandığını söylemişti... Bu arada da gözlerimin içine bakmıştı ve tam da toprağın çökük bir yerine, bir çalılığa rasladığımızdan, ağzımızı uzatmış, yeni boyanmış telörgünün arasından öpüşmüştük; gözlerimizi yeniden açtığımızda Maşa'nın ağzında kırmızı bir boya lekesi vardı, bende de tabii, o zaman gülmeye başlamış ve mutluluğu tatmıştık.

Üç ölü atın yanına gelince, birinin karnına oturup sırtımı da bacağına yasladım. Ikinci atın kafası patlak gözüyle beni süzüyordu, sanki bir süre önce senin başına gelebilecek şeyi ben yaşadım, demek istiyor gibiydi. Beneschau'daki Bistrzitz'in küçük otelinde merdivenlerden yukarı çıkmıştım, bir merdiven başında çalışmakta olan beyaz önlüklü bir dülger, askı kancalarının tutturulacağı bir duvara delikler açmakla meşguldü, kancalara herhalde çok geçmeden Minimax marka bir yangın söndürme gereci asılacaktı; dülger oldukça yaşlıydı, ama sırtı öylesine genişti ki, geçebilmem için bir kenara çekilmek zorunda kalmış, sonra da ıslıkla «Lüksemburg Kontu» valsini çalmaya başlamıştı. Odama geçtiğimde vakit öğleden sonraydı, iki tane ustura çıkarmış, birini sırtından banyo küvetindeki sehpaya tutturmuş, öbürünü de yanına koyup, «Lüksemburg Kontu» valsini ıslıkla çalmaya koyulmuştum. Bir yandan da soyunup musluğu açmış, sonra kuruntuya kapılıp kapıyı hafifçe aralık bırakmıştım. Dülger kapının ardındaki koridordaydı, sanki ne yapacağımı görmek için kapıyı o aralamış gibiydi. Ve kapıyı kapayıp çabucak banyo teknesine girmiş, ama su çok sıcak olduğu için ancak yavaş yavaş oturabilmiştim; inleyerek, dikkatle ve ağrılar duyarak... Sonra bileğimi gerip, sağ elimle sol bileğimi kesmiş... hemen ardından da sağ elimin bileğini bütün kuvvetimle sehpaca tutturulmuş usturanın üzerine indirmiştim. İki elimi birden sıcak suya sokup içimdeki kanın nasıl aktığını, suyun nasıl pembeleştiğini, ama kırmızı kanın yine de görülebildiğini, sanki biri bileklerimden uzun, muslin bir

şerid, dansedip duran bir tül çekip çıkarıyormuş gibi akıp giden kanı seyre koyulmuştum. Derken, ne var ne yok daha bir kalınlaşmaya başlamıştı, tıpkı devlet onarım atölyesindeki parmaklığı boyarken içine neftyağı karıştırdığımız boya gibi... sonra başım önüme düşmüş ve ağzıma bir ahududu şerbeti tadı yayılmıştı, hafif tuzlu bir şerbet... derken aynı anda da gözlerimin önünde mavi, mor halkalar belirmişti, tüy gibi uçan, kımıldayıp duran renkli halkalar... sonra üzerime bir gölge eğilmiş, yüzüme kuvvetli bir çenenin değdiğini duymuştum. Beyaz önlüklü dülgerdi bu. Beni koltuk altlarımdan yakalamış, bileklerinden küçük, kırmızı yüzgeçler çıkmış kırmızı bir balık gibi çekip çıkarmıştı suyun içinden. Başımı önlüğüne dayayıp, yanağımdaki ıslaklığın nasıl kireçle karıştığını duymuştum, bunun kokusu da alabildiğim son şey olmuştu.

Ölü atın üzerinde oturmuş sırtım, göğe dikili bacağa yaslı, başımla atların toynaklarının hemen üstündeki kısacık kıllara dokunuyordum... Bir marşandiz neşeyle ıslık çalarak önümden geçiyordu. Vagonların gölgesi ritmik bir düzenle üzerimden akıyordu, içimin titrediğini duydum. Ağzım birden tükürükle dolmuştu; bütün mesele Prag - Karolinenthal'deki Noneman amcanın orda başlamıştı. Geceyi Maşa'nın hısımlarında geçireceğim için atölyeye bir kanape koymuşlar, bana da bir battaniye vermişlerdi. Onun üzerinde de Prag'ın bir resmiyle, müşterilerin arkasına geçip pilot ya da yolcu olarak resim çektirdikleri uçak taslağının bulunduğu muşamba bez; olmadık tuhaf insanların uğrağıydı bu atölye. Neyse işte, gece Noneman'larda ortalık sessizleşince, Maşa gelip uçaklı bezin altına kayıvermiş, vücudunu bana yapıştırıp beni okşamaya başlamıştı. Ben de onu okşuyordum ve başıma bu iş gelinceye kadar da erkektim doğrusu, derken olan oldu işte, ani bir boşalma ve amin; hoş, Maşa beni sıkıştırıp çimdiklemeye devam ediyordu ama, nerde, ben ölü gibiydim, bütün eklemlerim de hep birden boşalmıştı sanki... Bir saat sonra Maşa yine örtünün altından çıkıp teyzesinin odasına gitmişti... Ertesi sabah yüzüne bakamıyordum Maşa'nın, inek gibi bön bön bakınıp duruyordum, müşteriler geliyor, muşamba bezin ardına geçip poz veriyorlardı. Gece altında yatarken çok kötü bir tecrübeyle karşılaşmak zorunda kalmış olduğum muşamba bezin ardında. Kimi sandalyenin üzerine çıkıyor, kimi ayaklı merdivenin üzerine, Noneman amca birinin eline şişe, ötekinin eline bir hutıi tutuşturuyor, sonra makinesinin etekliği altına giriyor, elini bir orkestra şefinin hareketiyle kaldırıyor, etekliğin altından çıkıyor, beş dakika sonra resmi teslim ediyordu, çünkü girişteki tabelada öyle yazılıydı : Beş dakikada tamam... Bütüii öğleden sonra böyle geçmiş, sonunda iki Alman eri gelmiş, biri sandalyeye çıkmıştı, öteki de ayaklı iskeleye... Bay Noneman uçaklı ve Prag'lı muşamba bezi tam önlerine sürmüştü ki, birden gökgürültüsünü andıran bir çatırtı, atölyenin içinde esen korkunç bir rüzgâr, devrilen muşamba bez, iki er yerlerde. Tam bu sırada makinenin etekliği altına

girmiş olan amca da kendini yerlerde bulmuştu ama, bu kadarla kalsa yine iyi, hemen ardından çok daha kuvvetli bir hava akımı izlemiş, atölyenin duvarını yere yıkmış, amcayı erlerle birlikte önüne katıp süpürmüş, teyze Maşayla birlikte içeri dalmış, eteklerini tutmak istemişler, becerememişler, saçları yüzlerine dökülmüş, karmakarışık olmuşlardı. Derken, topumuz birden uçtuğumuz gibi kendimizi dışardaki çayırın üzerinde bulmuştuk... En arkadan yazılı tabela gelmişti: Beş dakkada tamam... Sokakta koşuşan birkaç kişi, sonra da sessizlik ve alarm düdükleri ancak bir süre sonra ötmeye başlamış, cankurtaran arabaları geçmiş, birkaç üstü başı yırtık pırtık adam da belirmişti. Adamlar deliler gibi gülüyorlar, durmadan gülüyorlardı. Sonunda sırtüstü düşüp çayıra uzanmışlardı, gülmekten omuzları sarsılıyordu... Neden sonra bir adam çıkagelmiş, Prag-Wisoçan yönünü göstererek : «Arkadaşlar,» demişti, «korkunç bir hava akını...» Ve yerde çayırın üzerindeki tabelayı da görünce, yazıyı yüksek sesle anlamlı anlamlı okumuştu: Beş dakkada tamam...

Vagonların arasından geçerek ilerledim, beş numaralı hatta posta treninin vagbnları duruyordu. Bütün tren ateşe tutulmuştu, ilk vagonun kenarında şp tabelayı okudum : Varış İstasyonu Devlet Onarım Atölyeleri, çıkış istasyonu Kra-kau. Partizanlar sınır yakınında bütün Alman trenlerini bu hâle sokuyorlardı, sağlam tek bir pencere bile kalmamış gibiydi, ne var ne yok mermilerle delik deşik edilmişti, madenden duvarlarda düşman makîneli tüfeklerinin imzası vardı. Kimi yerler şarapnellerden, kimi de dağ avcılarının ateşinden yahut ganimet bazukaların etkisiyle harap olmuştu. Hemen hemen her kapıda kurumuş kan izleri görülüyordu. Kompartımanlara bakınca hepsinde aynı şeyi gördüm. Yerlerde cam parçalan, taraklar, düğmeleri. Düğmelerin bazıları kumaşla birlikte sökülmüştü, kızma birader oyununa ait bir şema, yuvarlak bir el aynası, bir ağız mızıkası, yansı karla kaplı bir mektup, muslin, çizgili bir çocuk topu. Üzerinde çizme izi taşıyan bir mektubu yerden aldım. Mektup «canımın içi» diye başlıyor, «senin Luise» diye bitiyordu. İmzanın yanında da bir kadının dudak izleri. Bir köşede de, bağları çözülmüş, dili dışarı fırlamış bir asker postalı suratıma sırıtıp duruyordu. Yerde iki karga leşi vardı. Hastaneden taburcu olduğum sırada öyle bir don vardı ki ortalıkta, bizim küçük kentin arkasına düşen ormandaki ağaçlarda kargalar salkım saçaktı, buz tutmuş sabah

güneşi içinde pırıl pınldılar, ormana yaklaştığımda bu kuşlardan binlercesini yerlerde, ağaçların diplerinde görmüştüm, tıpkı bosna erikleri gibi... Ölülerle dolu bir orman, ağaçlara tünemiş olanlar da ölüydüler, uykuda donmuşlardı. Ayağımın tabanıyla ağacın birine vurunca, dalların arasından başımdan aşağı kırağı taneleri yağmış ve ölü kuşlar da düşmüştü. Birkaçı bana çarptıydı da, ama bir bere kadar hafiftiler.

Trenin son vagonunun basamağından beş numaralı hatta atladığım gibi istasyona koştum, İşletme odasına bir göz attım. İstasyon şefi bay Hubiçka ayaklarını telgraf masasına dayamış, ellerini koltuk altlarına sokmuş, çenesi göğsünde, uyuyordu. Ama bunu ben de yapardım aslında, görev başında üzerime bir ağırlık çöktü mü; benim de uyuduğum olurdu. İnsanı şöyle bir şekerleme yapmanın özlemi sarar, hemen ilk fırsatta uykuya dalardın. Ne var ki, istasyon şeflerinin görev başında uyuya kalmaları özel bir sinyal mekanizmasına bağlıdır. Vücut çok derin uykuda da olsa, istasyon şefinin kafasında uyanık olan bir yer vardır daima. Telgrafın sadece çağrıda bulunması bile yeter, şöyle hafiften bir ses etti mi, gerçek bir istasyon şefi hemen doğrulur, alıcıyı hazır eder, kendi istasyonunun sinyalini verir, hemen ardından yine oturup derin uykusuna dalar, beyaz telgraf şeridine geçen haberin sonu geldi mi, istasyon şefi uyanır, tamam sinyalini, ardından da istasyon sinyalini verir, gereci eski haline kor, eski uyku durumuna girip uyumaya devam eder. Yahut tutalım böyle bir istasyon şefi giriş sinyalini verdi de uyudu, ama yaklaşan adımlar duyuyor, perona giren trene ait lokomotifin soluduğunu duyuyor ve işletme odasındaki manevra düzeninden de şıkırtılı bir ses gelmiş, ama çok hafiften, hani bir kahve kaşığı yere düşerse nasıl ses verir, işte öyle. Bu durumda, istasyon şefi dediğin uyanıp manivelanın başına geçmelidir.

Derken, müdür beyin merdivenlerden aşağı inip geldiği duyuldu, aynı anda da şef Hubiçka ayaklarını masadan çekti, ayağa kalktı. Müdür beyin üzerinde eski üniforması vardı, güvercinliği temizlemek niyetindeydi şüphesiz, pantolonu güvercin pisliğinden bembeyaz olmuştu, kolları da.

İşletme odasına giriyorum.

«Kontrolör Miloş Hrma göreve hazır olduğunu bildirir...» diyorum.

Hemen elimi sıkıp sırtımı sıvazladılar, müdür beyin gözleri yaşarmıştı.

«Miloş, ben ne derim sizlere hep... Dikkatli olun demez miyim? Şimdi yine söylüyorum işte,» deyip parmağımla bildirideki imzayı gösterdi,

«Bu Rayh yetkilisi Danko, bir an bile tereddüt etmeyeceğini Königgraetz’de şahsen açıklamış. Birkaç çek istasyon şefini kurşuna dizdireceğini söylemiş...» başını salladı, peronun üzerinden kanat çırpıp yalpa vurarak gelen bir erkek güvercin guruldadı, Polonya güvercinlerinden bir sürü, işletme odasına doldu uçuşarak. İstasyona bir marşandiz giriyordu. Müdür bey perona çıktı, güvercinler havalandılar, müdür beyin omuzlarına kondular, başına kondular, bütün Polonya güvercinleri pazaryerindeki heykelde nasıl yer bulabiliyorlarsa, kendi omuzlarında da bulsunlar diye müdür bey kollarını açmak zorunda kaldı. Tren şefi ile adamları bakıyorlar diye müdür bey sevinçten kabına sığmıyordu, lokomotif makinisti de üstüpüyle ellerini silmeyi bırakmıştı ve şaşkın şaşkın müdür beye bakıyordu o da, ve müdür bey, tutunabilmek ıçm durmadan kanat vuran güvercinleriyle birlikte peronda bir yürüdü.

«Berbat bir kömür verdiler bize,» diye seslendi lokomotif makinisti, «İstim tutmamız gerekiyor yeniden, ikinci kez.»

«Ee n’aber bakalım bay makinist, hâlâ resim yapıyor musun?» diye sordu istasyon şefi.

«Hâlâ...» diye başını salladı makinist, işimdi de denizin resmini yapıyorum. Vay canına, sizin müdür bey böyle güvercinleriyle bir sirkte neşeli iş tutar anlayacağın.»

«Kukla tiyatrosunda, kukla,» dedi istasyon şefi, «demek denizin resmini yapmaya başladınız öyle mi?»

Ve ben peronda durmuş, tren şefiyle adamlarını, ateşçiyi gözden geçiriyordum. Bana kalırsa hepsi de, gece görevi sırasında: telgrafçı kızın etekliğini sıyırıp istasyonda ne kadar resmi mühür varsa topunu birer birer kızın kıçına basması dillere destan olan istasyon şefi Hubiçka'yı görmek için durmuşlardı.

«Denizi...» diyerek sözcüğün üzerine iyice basan lokomotif makinisti hâlâ hayret içinde bay istasyon şefine bakmaktaydı, «bir manzara kartından büyütüyorum.»

«Peki, doğa içinde bir gezinti nasıl olurdu dersiniz?» diye sordu istasyon şefi.

«Doğadan bana ne canım, doğa içinde her şey aşın bir hareket hâlindedir,» diye seslenen lokomotif makinisti, furgona el kol etti; kim var kim yok gülerek karşılık verdiler. «Doğaya göre resim yaparsam her şeyi küçültmem gerekiyor. Tek bir kez doğanın oyununa geldim gelmesine, okuldan, doldurulmuş bir tilki ödünç almıştım, tilkiyi götürüp ormanda yaprakların arasına oturttum, ama daha fırçayı elime aldım almadım iki köpek birden atılıp tilkiyi paramparça ettiler. Tam üçyüz krona patlamşıtı... Aman aman, doğanın lâfını etmeyin bana...»

Istasyon şefi bay Hubiçka bu sırada başını yukan kaldırmış mavi göğü seyrediyordu, şimdi, aynı gökyüzünde ben de bizim telgrafçı kız Zdeniçka'nın bütün gökkubbeye upuzun yatmış olduğunu görüyordum ve istasyon şefi Hubiçka kızın etekliğini şefkatle kaldırıyor, mühürü eline alıyor, dura dinlene ve yumuşak hareketlerle mühürleri birbiri ardına kızın kıçına basıyordu... Bir de ne görüyordum; bütün tren ve lokomotif personeli de başlarını kaldırmışlar, göğe bakıyorlar, topu da orada aynı şeyi görüyordu garanti, istim tutmak bahanesiyle onları burada durduran o güzel olayı seyre doyamıyorlardı.

Mavi göğü doyasıya seyrettikten sonra, hayret içindeki bakışlarını, birdenbire çok güzelleşmiş olan istasyon şefi Hubiçka'ya çevirdiler. Ağzının kenarındaki kırışıklıklarla iğri bacakları bile daha bir yakışmıştı şimdi istasyon şefine. Bay Hubiçka'nın kadınlar üzerinde çekici bir etkisi olduğu kafama dank ediyordu şimdi.

«Manzara resminden denizi nasıl kopya ediyorum biliyor musun?» diye sordü lokomotif makinisti. ' «Resim yaptığım mukavvayı mengeneye kıstırıyorum, manzara resmini de gereç tezgâhına iliştirdim mi, ondan sonra deme gitsin. Gelgelelim şu elimin işe pek de yatkın olmaması komik doğrusu, denizin manzara resmi üzerindeki dalgalanışını, yani o tam dalgalı hâlini bir türlü ele geçiremiyorum.»

«Bay Knize,» dedi istasyon şefi Hubiçka. «manzara resmini de hemen mukavvanın yanına, mengeneye kistırin. Sonra fırçayı alıp manzara resmindeki dalgaların üzerinde hep şöyle yapın... Küçük dalgaları kafanıza yerleştirinceye

kadar hep öyle yapın durun fırçayla... Sonra dalgaları büyülttükçe büyültür, yani, dalgalar işinize yanyacak kadar büyüdükten sonra fırçayı doğru mukavvaya dayayıp başlayın işte...»

«Vay canına amma buluşlar var sizde yahu...» diyerek şaştı kaldı lokomotif makinisti.

Telefon çaldığı için ben de işletme odasına koştum. Müdür beyin Polonya güvercinlerini nasıl azarladığını duyuyordum. Bütün güvercinler şimdi müdür beyle birlikte güvercinlikteydiler, şu güvercifılikte küçük bir fare olsaydım da müdür beyin güvercinlerle ne yaptığını bir tahta aralığından seyredebilseydim ne iyi olurdu. Müdür beyin güvercinlerle sohbete dalmasına, hattâ yaramaz bir erkek güvercini yakalayıp kuyruğuna bir şamar atmasına güvercinler bile gülüyordur kanısındayım... Bakalit alıcı kulağımda, adamların güneş altında durdukları raylara baktım, tam bu sırada lokomotif makinisti eğilip istasyon şefinin kulağına bir şey fısıldadı, bakışlarım kömür vagonundan daha öteye doğru kaydı. Birden irkiliverdim. Vagonlardan sığır boynuzları yükselmişti, birkaç kafa dışan uzamış, gözler perona dönmüştü, merak ve gamla yüklü kocaman inek gözleriydi bunlar. Hemen hemen bütün vagonların döşemeleri ezilmekten çürümüştü, ineklerin bacaklan deliklerin içinde duruyordu, yara bere içinde, sıkışmış, morarmış... ama ben hoşlanmıyordum böyle şeylerden, açlık çeken danaların böyle taşınmasına dayanamıyordum, istasyonda böyle bir treni karşıladıkça, hiç olmazsa kısa bir süre için meme emmiş sansınlar kendilerini diye, kapı aralıklarından parmaklarımı uzatıyordum onlara, hoşuma gitmiyordu böyle şeyler, bacakları sımsıkı birbirine bağlandığı için ölüp giden oğlaklarla dolu vagonlardan da hoşlanmıyordum, dayanamıyordum böyle şeylere, hayır, dayanamıyordum işte, don yapmış havada açık vagonlar içinde Prag mezbahasına domuz getirilmesine de dayanamıyordum, hayvanlar burun buruna giriyor, vücut sıcaklığından olurlar diye korkudan santim kıpırdayamıyorlardı. Bacakları donmuş, porselen tırnaklı domuzlar... ah, böyle şeylerden hiçbir zaman hoşlanmış değilim; hiçbir zaman hoş karşılayamadığı böyle şeyleri, sıcak yaz günlerinin domuz nakliyatını da, Macaristan'dan beri susuzluk, susuz kalmış kuşların açılmış gagaları gibi açık ağızlarıyla bir sürü domuz...

Perona koştum.

«Bu yük nereden geliyor?» diye sordum tren şefine.

«Cepheden, hayvanlar on gündür yolda,» diyerek başından savarcasına bir el işareti yaptı tren şefi.

Bir vagon tamponuna çıkıp vagonun küpeştesinden içeri baktım. Bütün hayvanlar ruamlıydı, kimileri ölüp gitmişti bile, bir ineğin vücudundan ölü, kokmuş bir buzağı sarkmıştı... Çepeçevre dehşet içinde, sessiz ama itham dolu, işkence çekmiş gözler, itham eden sığır gözleriyle dolu koca bir tren.

«Bu Almanlar düpedüz domuz...» diye bağırdım.

Tren şefi yine bir el işareti yapıp hafif bir sesle ekledi:

«Domuz demek az bile... Son üç vagon yan ölü koyunlar la dolu... açlıktan birbirlerinin yünlerini otladılar.»

«İstim tuttuk,» diye seslenen lokomotif makinisti hafifçe devam etti: «Duydunuz mu? Geçen gece Iglau'da, sıkı kontrol altındaki bir askerî nakliye treni öyle ustalıkla havaya uçurulmuştu ki, soluğu uçurumda almış, ikinci bir patlamada köprüyü de üzerine yatırmışlar.»

Makinenin üzerine çıkıp istim kesen manivelayı çekti, marşandiz treninin lokomotifi hareket etti ve yukarılarından sığır boynuzlarının çıkıp sığır gözlerinin baktığı, diplerinden kırık ve ise batmış sığır bacaklarının yükseldiği vagonları yanına katıp götürdü. Tahıl deposunun, Liverpool'un rampasına da, sabah ekspres marşandizle getirilmiş olan iki. hayvan vagonu, Prag mezbahalarına gidecek vagonlar alınmıştı.

Derken, yine sıkı kontrol edilen, tanklarla, Tiger tanklarıyla dolu iki askeri nakliye treni hızla geçti. Her tren lokomotifinde bir komutanla... Belki de Iglau'daki partizan faaliyetinin bir sonucuydu bu. Köyden yeni kesimlik hayvan sürülüyordu, sığırı güdenler, inatçı beneklilerin kuyruklarını büküyorlardı. Buzağısını henüz atmamış olan genç bir inek, umutsuzluk içinde yolun ortasına çökmüştü, ama köylü çocuklar, kuyruğunun altına yerleştirdikleri samanı tutuşturdular. Çiftlikten gelen bir de araba vardı, arabanın arkasına bir boğa bağlanmış olduğu için atlar koşum göğüslükleri içindeydiler; boğanın dizleri berelenmiş, ağzı burnu parçalanmıştı, burnundaki halkasını koparmıştı da ondan... Şimdi boynuzlarından arabaya bağlanmıştı. Ahıra bakan kızın ihanetini, kendisini kesimcilere teslim etmek üzere ahırdan çıkardığını boğa herhalde geç anlamış olacaktı. Kız bunu yapabilmek içimönlüğünü kullanmıştı, çünkü boğa, alışkın olduğu bu kokunun ardından dünyanın öbür ucuna gidebilirdi. Şimdi araba boğayı, erimeye yüz tutmuş karlarla kaplı yolun çamuru içinden sürüklüyordu. Boğanın kanayan dizleri, karların üzerinde iki kırmızı çizgi bırakıyordu.

«Miloş,» dedi istasyon şefi Hubiçka, beni omuzumdan tutup çevirerek çenemi tuttu, «şu SS lokomotifiyle ilgili davranışını unutamayacağım. Üzerine aldın o işi.»

Bölge nöbetçisi sinyal veriyordu.

«Bu Almanlar domuz,» dedim.

Sonra alıcıyı kaldırdım ve korktum.

«Sinyal kolu aşağıdaymış şef...»

«Kime geçit vermiştik?» diye sordu.

«Marşandize...»

«Amma budalalık...»

«Şef,» dedim, «ben bisikletle gidip kolu serbeste alırım.» Ve derhal dışarı fırlayıp, pedalları mümkün olduğu kadar hızla çevirerek, Liverpool önündeki dar yoldan geçip sinyal direğine vardım, demir basamakları tırmanıp yukarı çıktım, lâmbanın üzerine ata biner gibi oturdum, kolu kaldırdım, cephedeki subaylara malbusat[2] ve içki ikmali yapan, sahra postasını ileten trenin ekspres lokomotifi de yaklaşmıştı. Bu ekspres marşandiz her yerden geçen bir trendi ve ondan önce geçit hakkı verilen tek tren de sıkı kontrol edilen askeri nakliye treniydi. Beni sinyal direğinin tepesinde gören lokomotif makinisti bir irkildi, ama görev lâmbamı hemen çıkarıp yeşil, geçit serbest sinyalini verdim, lokomotif makinisti hızı yeniden arttırdı ve ekspres marşandizin vagonları önümden havayı yararak geçtiler, baştan aşağı dumana gömülmüştüm, istasyon şefinin dışarda, dönüp duran tekerleklere baktığını neden sonra görebildim ancak, lokomotif havaya kaldırdığı karları ardından sürüklüyordu, son vagonun ardında hep küçük bir kar anaforu vardı, kâğıt parçalarını, küçücük dalları da beraberinde götürüyordu...

Derken öğle paydosu, çorbamı sobanın üzerinde, mavi kapda ısıttım, motor drezini için giriş sinyalini de hazır etmem gerekiyordu, bu sırada istasyon şefi Hubiçka, ayakları telgraf masasına dayalı, mavi göğe bakıyordu.

«Drezinde kim var, bir şey söylemediler mi?» diye sördu.

«Bölge şefi varmış dediler,» diye cevap verip kaşıkla kabı karıştırdım. Hemen ardından kapı yavaşçacık açıldı, içeri biri girdi, gri bir pantolon, pırıl pırıl boyalı kuduralar, bir de kışlık palto gördüm.

«Rahatınız yerinde burda,» dedi yeni gelen.

«Değil mi ya?» deyip çorbadan bir yudum çektim, istasyon şefi bay Hubiçka, ayaklan hâlâ masaya dayalı, göğe bakmaktaydı.

«Ben kimim biliyor musunuz?» diye sordu yeni gelen.

«Evet,» dedim, «konşimento için geldiniz, sığır işi için...»

«Belki...» diye cevap verdi yeni gelen. «Müdür nerde?»

«Güvercinlikte,» dedim.

Birden adam haykırıp durmaya başlamasın mı...

«Güvercinlik hurdadır, burda yukarda ya onun güvercinliği... Ben kimim biliyor musunuz?» diye yeniden sorup cevabı yine kendisi verdi: «Ben işletme şefi Sluşni'yim.»

Kafama dank etti hemen, müdür beyle istasyon şefinin işletme şefi Sluşni'den söz açtıklarını duymuştum, ergeç herkes korkudan titrermiş karşısında. Hemen fırladım, kap ile kaşığı bir elime aldım, öbür elimle selâm durup tekmili verdim:

«Miloş Hrma göreve hazır...»

«Bırak o kabı elinden...» diye kükreyen işletme şefi, elimden kaptığı mavi kaba tekmeyi salladığı gibi kap şangır şungur dolabın altına uçtu. Ben selâm vermeyi bozmadan durdum, ama istasyon şefi Hubiçka ayakları hâlâ masaya

dayalı oturuyordu, işletme şefinin ortalığa saldığı korkudan kötürüm olmuştu sanki. İşletme odasının penceresinden müdür beyi gördüm. İşletme odasından içeri yine her zamanki hâliyle girdi, güvercinlikten her zaman nasıl gelirse yine öyle, başı açık ve selâma durup istasyon tekmilini verdi.

«Rahat...» diye komut verdi işletme şefi hafif bir sesle; müdür beyin eski üniformasını dikkatle gözden geçirdi, kala kala bir tane kalmış olan tek düğmesinin karşısında zevkle oyalandı, müdür beyin çevresinde dolaştı, pislenmiş pantolonunu süzdü uzun uzun.

«Düşündüm ki...» diye söze başladı müdür bey.

«Düşünürmüş de; öyle mi?» diye sordu bölge şefi hafif bir sesle.

«Evet,» dedim.

«Yaa?» diye hayret etti bölge şefi, «biliyor musunuz ki ben bu başmuavini işletme müfettişliğine atansın diye önerdim?»

Omuzlarımı kaldırdım.

«Demek işletme müfettişi olmak istiyordunuz?» diye sordu başındaki saç artıklarından bir tüy sarkan müdür beye.

«İstiyorum,» dedi müdür bey, saçından sarkan tüy uçup alnının yukarısında dalgalandı.

«Kaz çobanlığından ne haber?»

«Hayır,» diye inledi müdür ve küçük tüy yine yükseldi beyaz bir soru işareti gibi.

«Bunu Königgraetz'de yeniden görüşürüz. Her şeyi yolunda, mükemmel bir istasyonunuz var doğrusu...» diye yeniden kükredi işletme şefi ve bir vuruşta istasyon şefi Hubiçka'nın botlarını masadan sildi süpürdü.

«Drezinde kim var biliyor musunuz? Bu bayı, özgürlüğü kısıtlama suçundan mı itham edelim, yoksa sadece bir disiplinsizlikten ötürü mü ele alalım diye inceleme yapacak olan komisyon...» İstasyon şefi Hubiçka'yı gösterdi.

Müdür bey odasının kapısını açıp, kırmızı, mavi çiçekli şahane acem halısını, mavun masayı, yapraklarını şemsiye gibi açmış palmiyeyi, Türk işi sigara sehpası ile iskemleleri gösterdi. İşletme şefi başını salladı:

«Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş,» dedi.

Sonra, müşavir Zedniçek içeri girdi, yazılar ve fotoğraflarla dolu evrak çantasını telgraf masasının üzerine koydu. Fotoğraflarda bizim telgrafçı kız Zdenka Svata'nın kıçına basılmış bütün mühürler görülüyordu. Müdür bey birkaç kez üstünü başını değiştirmek için izin istediyse de, işletme şefi Sluşni izin vermedi, müdür bey zabıt tutacaktı çünkü. Derken, Zdeniçka da içeri getirildi, az kalsın tanıyamıyordum bizim telgrafçı kızı, mühürlerden ve rezaletten sonra bir serpilmiş, bir güzelleşmiş, gözlerine bir derinlik gelmişti, elimi sıkmak için elini uzattığı sırada başım bir döndü bir döndü, yüzüme bakıp güldü ve belki de yakında film çevirmeye başlayacağını, kendisiyle ilgilendiklerini söyledi. Müşavit Zedniçek, Rayh ordusunun askeri durumunu açıklayabilmek için bir Avrupa cep haritası çıkarıp açtı. Harita açılınca ötesinde berisinde bir takım delikler görüldü, müşavir

Zedniçek haritayı cebinde taşıyıp köşeleriyle kenarlarını sürtünmeden ötürü yırtıyordu da ondan. Hani her bir deliğe küçük bir İsviçre haydi haydi sığardı. Zedniçek özellikle, Von Mansfeld'in Karpatlarda çarpışan beşinci ordusunun durumu üzerine açıklamada . bulundu. Oğlu Brestislav Zedniçek de bu ordunun erleri arasındaydı, ne var ki beşinci ordu, haritadaki delikten bir türlü çıkamıyordu, deliğe gireli bir hafta olmuştu ama, çemberden henüz kurtulamamıştı. Babası gibi, doğru dürüst Almanca konuşamayan Zedniçek'in oğlu da işte orada çarpışıyordu ve Alınanlara katılırken adındaki virgülleri, çengelleri de bir kenara bırakmıştı[3]. Ve müşavir Zedniçek açıklamalara devam edip, küçük haritanın üzerine kurşunkalemle Karadeniz büyüklüğünde daireler çizdi. Bu daireler, Rayh ordularının düşmanı içine soktukları çemberleri meydana getiriyordu, müşavir Zedniçek yine kurşunkalemle Alman birliklerinin Küçükasya üzerinden Afrika'ya sarkarak Ingiliz birliklerini nasıl çember içine aldıklarını çizdi, bir çırpıda Ispanya'dan geçip Amerikan çıkarma ordusunun gerilerine bile indi kurşunkalemle; ondan sonra protektora yönetiminin yeni duruma göre bazı tedbirlere girişeceğini, okullarda eğitimin daha sadeleştirip müzelerle galerilerin kapatılacağını, bazı tren seferlerinin kaldırılacağını, spor karşılaşmalarının da bundan böyle yalnız pazarları yapılacağını bildirdi.

«Şu sizin kıçınız mı?» diye sordu resimlerden birini Zdeniçka'ya uzatıp;

«Evet,» diyen Zdeniçka gülümsedi.

«Bu mühürleri kim bastı size?» diye soruşturmasına devam etti müşavir Zedniçek, müdür bey de bir yandan not alıyordu.

«İstasyon şefi bay Hubiçka.»

«Şimdi bize sırayla anlatın öyleyse Zdeniçka Svata, bütün bu işler nasıl oldu?» dedi müşavir Zedniçek.

«Beraber gece görevindeydik, geceyarısına doğru tırnaklarıma manikür yapıyordum, çünkü gelip giden tren yoktu, canımız sıkılıp duruyordu o yüzden,» diye anlatan Zdeniçka bir yandan da tavana bakıyordu.

«Yavaş yavaş,» dedi müdür bey.

«Tam o sırada bay istasyon şefi dedi ki... hah, uçtu uçtu oynayalım, dedi - uçtu uçtu karga uçtu, uçtu uçtu tren uçtu, vakit uçtu, el uçtu, bacak uçtu... derken önce ayakkabılarımı yitirdim, ardından da baktım külotum gitmiş...» diye anlatan telgrafçı kız, bir yandan da, ifadesini alan müdür beyin elindeki kurşunkalemin hareketlerini gözden geçiriyordu.

«Külotunuzu kim indirdi?» diye sordu müşavir.

«İstasyon şefi bay Hubiçka,» diyen kız güldü.

İstasyon şefi Hubiçka, bacaklarını kavuşturmuş, kasketi dizlerinin üzerinde, sandalyede oturuyordu, dazlak kafası pınl pırıldı, Königgraetz dairesinin memurları onu öyle dazlak kafasıyla görüp bir de telgrafçı kızı gözden geçirince, içlerini çekip başlarını salladılar, olayı daha bir peşin hüküme kapılarak incelemeye başladılar, özgürlüğü kısıtlama fiilini iyice araştırmayı kafalarına koydular. Ben bu arada işime bakıyor, serbest ve dur sinyallerini veriyordum. Bu arada, istasyon şefinin benim istasyondan yol verdiğim bütün trenleri gözden geçirdiğini ve beni de kontrol ettiğini görüyordum. İstasyon şefi Hubiçka her zaman için benim idealim olmuştu, daha Dobrowiç'de beni eğitirken, bir eliyle istasyonun birindeki çatışmayı önleyip öbür eliyle bir başka istasyona yoldaki marşandizi bildirirken de idealimdi. Şimdi burada mahkeme önünde oturur gibi oturuyordu, işletme şefi olsun, müşavir Zedniçek olsun, bu iki memurun da, ellerinden gelse tıpkı istasyon şefi Hubiçka'nın yaptığını yapmaya can atacaklarından emindim, ne var ki, herkes gibi onlar da korkaktılar, aşırı bir korkaklık içindeydiler, hiçbir zaman korkmamış tek adam, şimdi oturmuş Şendi ünüyle güneşlenen istasyon şefi bay Hubiçka'ydı.

«Şimdi dikkat edin bayan Zdeniçka Svata,» diyerek doğruldu müşavir Zedniçek, «bay istasyon şefi sizi masanın üzerine yatırmadan önce herhangi bir baskı yaptı mı size? Tehdit etmedi mi sizi? Yahut zor kullanarak mı?..»

«Ne münasebet... Ben kendim istedim. Kendim uzandım masanın üzerine... birden müthiş hoşuma gitti masanın üzerine uzanmak... bakalım ne yapacak diye beklemek...»

Telgrafçı kız gülüyordu.

«...bakalım ne yapacak diye beklemek...» diye mırıldandı müdür bey ve yazmaya devam etti.

Koşup perona çıktım. Anahtar üzerinden yine özel bir askeri nakliye treni geçiyordu, tankların üzerinde güneşlenen gencecik çocuklar vardı, aşağı yukarı benim yaşlarımda, daha gençleri bile vardı, güneşin altında yeşil bir topla oynuyorlardı, bir başka tanktan da şarkı sesleri yükseliyordu : «Heidelberg'de yitirdim ben kalbimi...» ama beşinci hattaki ateşe tutulmuş trenin yanından geçtikleri sırada, suspus ohıp donup kaldılar, onarım atölyelerine alınmak üzere oraya çekilmiş vagonları görür görmez donup kaldılar sanki, hattâ mutfak yamakları bile patates soymayı bir an kestiler, memleketlerinde de feci şeyler görmüşlerdi şüphesiz, bombalanmış şehirler,

yıkılmış evler, ceset yığınları, ama burada böyle birşeyle karşılaşacakları akıllarına bile gelmemişti muhakkak...

Tekrar içeri girip, nakliye treni haberini verdim.

Müşavir Zedniçek pencerenin önünde duruyordu.

«İşte ilerleyen umudumuz. Bizim gençlik. Özgür bir Avrupa için çarpışıyor. Ya siz ne yapıyorsunuz burada? Telgrafçı kızın arkasına mühür basıyorsunuz...» deyip masa başına döndü, resimlere bakıp attı yine.

«Hayır,» diye bağırdı, «özgürlüğü kısıtlamak değil, o değil... ama Alman dilinin, devlet dilinin lekelenmesi denir buna...» yumruğunu masaya indirdi, «mühürlerin yansı Almanca, Alman sözcükleriyle... Şerefin lekelenmesi denir buna...»

Yine dışarı çıkıp, cepheden gelen, bir ekspres katarından yapma hastane trenine geçiş sinyalini verdim. Bu hastane treninin en garip yanı insan gözleri, yaralı erlerin gözleriydi, sanki cephede çektikleri acılar, onların başkalarına, başkalarının da onlara çektirdiği acılar, sanki bu acılar, onlardan yepyeni birer insan yaratmıştı, bu Almanlar ötekilerden, karşıt yönde gidenlerden, daha sevimliydiler, hepsi de pencerelerden öyle bir dikkatle ve çocuksu bakıyorlardı ki, yavan topraklara, sanki cennet bahçesinden geçiyorlardı, sanki küçücük istasyonum bir mücevher dükkânıydı; istasyon şefi Hubiçka göğü seyrederken nasıl bakardı, işte bu Almanlar da öyle bakıyordu. Bu san döküntü erler bana aynı ilgiyle bakıyorlardı, kimilerinin yalnız başını bana döndürmesi yetiyordu, kimilerinin, vagonların tavanından sarkan kulplara tutunup kendini çekmesi gerekiyordu, bir kaçına da hemşireler destek oluyordu ve hastane treni ilerlemeye devam etti, yuvaya doğru sürüyle beyaz yatak, san yumruklar, san suratlar ve çocuk gözleriyle süslü yataklar... Katarın sonunda üstü açık bir vagon vardı, iki sağlık memuru bir cesedin üzerindeki hastane gömleğini çıkarıp ölüyü bir yığın kadavranın, yolda ölmüş erlerin, üzeıine attılar... sonra hastane treni, uzaklaştı, arkasındaki kırmızı fener bir o yana, bir bu yana sallandı durdu, ışıldadı, hopladı.

«Kanın en soylusu sizler için hayatını ortaya koyuyor,» diye konuşan müşavir Zedniçek, pencereye yaklaştı, «şu geçen hastane trenini gördünüz mü? Bir de sizin burada yaptığınıza bakın... Ama artık tamam. Kararı yazınız müdür bey... İstasyon şefi Hubiçka Ladislav’a disiplin cezası uygulanacaktır.»

Eliyle bir işaret yapıp perona çıktı, drezini çağırdı. Zdeniçka işletme şefinin yanma oturdu.

Drezini haber verdim. Sonra da hareket sinyalini ...

«Çekler nedir haberiniz var mı?» diye seslendi Zedniçek, «...gülen hayvanlar.»

Motorlu drezin ateşe tutulmuş trenin yanından yola koyuldu, müşavir Zedniçek parçalanmış damlarla makineli tüfek yaralarını gözden geçiriyordu. Bizim müdür bey hemen yukarı kata çıkıp tepinmeye, sandalyeyi döşemeye çarpıp çekiştirmeye koyulunca, bizim işletme odasının tavanından yine sıvalar döküldü tepemize. Müdür bey, aydınlıktan aşağı haykırıyordu yine :

«Ahlâk bataklığına gömülmüş... Eski çağların Sodom şehri... Fuhuş, polisin yardımlarıyla kahvelere, lokantalara, işletme odalarına kadar yayılmış. Koca, karısını fuhuşa zorluyor... Kadın oğlunu, testereyle doğrarım seni diye tehdit ediyor fuhuşa gitmek için... Pipolar, ağızlıklar dezenfekte edilsin... Cinsel sağlık... Kıyamet günü gelip, İsrafil sûrunu öttürse de her şeye bir son verse daha iyi...»

Sonra tekrar mutfağın içinden koşup, bizim yüzümüzden nasıl acı çektiğini biz aşağıdakiler iyice anlayalım diye, tepindi durdu. Bir saat sonra merdivenlerden inip odasına girdi. Tören üniformasını giymişti. Tam bu sırada rampanın orda son boğa da yükleniyordu, bir kamyonla getirilmişti, onu da ahıra bakan bir kız sürmüştü kamyona kadar ve kasabın ellerine teslim etmek için... Kamyon hareket edince boğa ırgalanmaya başlamış, o zaman kasap, yardımcısına: Bohous be, demişti, bu piç arabanın tente tahtalarını mahvedecek be, al şu bıçağı oy gözlerini piçin... Ve yardımcı Bohous, bize sonradan işletme odasında anlattığı gibi, arkasına dönmüş, şoför yerinin ardındaki pencereden uzanmış, iki vuruşta boğanın gözlerini çıkarmıştı. «Bir de baktım boğa kuzu gibi sakinleşti be,» dedi kasap yardımcısı. Bohous işletme odasında bize dönüp, «hah hah hah, belki de bu dünyayla alışverişi kesmek istiyordu artık.» Ve alıcılar son boğadan sonra vagon kapısını kapamışlardı ki, bizim müdür bey uyandı. Pencerenin kenarındaki güvercinleri gurulduyor, salınarak yürüyor, ona baş sallıyorlardı. Ama, müdür bey güvercinlerine dertli dertli baktı bir süre, başını salladı, elini yakasının üzerinden geçirdi, yine düşünceye dalıp gittikçe daha kederli bir hâl aldı. Dolabı açtı, henüz hiç giymemiş olduğu ve generallerin taşıdığı ıhlamur dalının aynı iplikle örüldüğü altın işlemeyle çevrilmiş altından bir yıldız taşıyan en yeni üniformasını gözden geçirdi.

Artık kendini tutamayıp işletme odasından fırladığı gibi ilk kata çıktı ve aydınlıktan aşağı, hem de büyük bir güvenle defalarca haykırdı:

«Müfettişlik yıldızına oldu olanlar.»

Ve sonra, biz pösta trenlerini yolcu edip de istasyon şefi Hubiçka peronda kalıp duru mavi ilkbahar göğüne baktığında, yukarda yine Königgraetz işletme müdürlüğü çevresindeki ününün nerden çıktığını görmeye başlamıştı muhakkak. Gökyüzünde garanti o filmi görüyordu gene, telgrafçı kızın koskocaman, mavi sinema perdesine uzandığını, kendisinin kızın etekliğini sıyırdığını, sonra eline mühürü alıp, birbiri ardından bütün mühürleri, kilise kuleleri büyüklüğündeki mühürleri birbiri ardından kızın çepeçevre kıçındaki yumuşak ete bastığını görüyordu. Birdenbire kararlı bir yürüyüşle sinyallerin manivela ve kulplarıyla dolu ek binaya, benim yanıma gelip, fısıldadı:

«Miloş, yarın ikimiz yine gece nöbetindeyiz... Bizim istasyondan yirmisekiz vagon cephaneyle bir marşandiz geçecek, hepsi de açık vagonlar, geceyarısından iki saat sonra buradalar... Bizim istasyonla bizden sonraki istasyon arasında ne dağ var ne de çiftlik falan, tren haydi haydi havaya uçabilir yani...»

«Orası öyle ama şef, neyle?»

«Onu zamanında elde edeceğiz...»

«Tren nerde?»

«Yarın Trebiç’ten kalkıyor.»

«Değişiklik olsun diye bir askeri tren kontrol ediyoruz desenize,» diyerek güldüm,, ek bina bir an için karanlığa gömüldü. Polonya güvercinleri geçmişti uçuşarak pencerenin önünden...

Şatodan, müdür beyin kontes Kinsky'nin vereceği bir akşam yemeğine davetli olduğu haberi gelmişti. Saat tam yedide imrahor gelip müdür beyi alacaktı. Karartma perdesini indirip işletme odasının ışığını açtım. Müdür beyin odasında da, elektrik ışığı vardı ama; yine de petrol lâmbasını yeşil abajurlu lâmbayı yaktım. İstasyon şefi Hubiçka'yla, bizim istasyondan geçen trenler için dışan çıktıkça, yeşil fenerle sinyal veriyordum.Müdür bey barok takımını aşağı işletme odasına indirdi, gri pantolon, avcı ceketi ve tüylü Schwarzenberg şapkası. Odasının kapısını bizim işletme odasına karşı ardına dek açık bıraktı, hazırlanmaya koyulup kendisini görüyoruz diye de sevinçten kabına sığamaz oldu.

Şatodan bu yana beyaz bir atla gelen imrahorun yanında bir beyaz at daha vardı. Gökyüzünde yıldızlar ışımaya başlamıştı, gece ortalık iyice soğumuştu. Botların altındaki buz tutmuş kar, çıtırdayarak eziliyordu. Kendini sabit bakışlarla aynada gözden geçiren müdür beyin odasındaki yeşil lâmba cızırdıyordu. Müdür bey gala kıyafetine girmişti bile, geyik derisinden eldivenleriyle Schwarzenberg şapkasını giymişti. Lâmba tavana küçük, beyaz bir daire yansıtıyor, daha büyük daireler birbirinin içine girerek yayılıyordu, tıpkı bir iskeletin göğüs kafesi gibi. Tatillerde ninemde kalırken benim masamın üzerinde de böyle bir lâmba yanardı, ben yatağa uzanmış, tavana, petrol lâmbasının yukarı yansıttığı küçük beyaz dairenin çevresindeki gölgelere bakardım, tavanda hep bu iskeleti görürdüm, yorganı kafamın üzerine çeksem de odanın tavanında yine o iskeleti görürdüm. Bir seferinde yine tavana bakıyordum öyle, tam o sırada ninem önlüğünün içinde getirdiği tahta parçalarını patır kütür sobanın yanma dökmüş, ben korkuyla haykırmıştım: İskeletin bacakları döküldü...

Ve imrahor beyaz atın üzerinde, yanında da eyer vurulmuş öbür beyaz at, perona geldi. Atlar öylesine beyazdılar ki, bir yaz gecesi aydınlık saçan yeni açmış yasemin buketinden farksızdılar. Ve müdür bey de odasından çıktı, imrahor atından indi, müdür beye özengiyi tuttu. Müdür bey atla güvercinliğin oraya kadar gidip :

«Uslu uslu uyuyun,» diye bağırdı, «beni yitiriyorsunuz sanmayın sakın. Müdür bey yine gelecek. Hoşça kalın yavrularım...»

Ve Polonya güvercinleri guruldadılar, kanatlarıyla güvercinliğin indirilmiş kepengine vurdular, müdür bey imrahorla birlikte atını sürdü, rayların üzerinden geçti, atlar sert hat boyu üzerinde ilerledikleri için nal sesleri duyuluyordu, çok geçmeden atlar karın beyazlığı içinde yokoldular,

yalnız müdür beyle imrahorun hâli çok komikti, koyu renkli giyimleriyle havada oturuyor gibiydiler.

İstasyon şefi Hubiçka, keten yahut ipek gibi dürülmüş tarife haritalarını çıkardı, masanın üzerine yaydı, üzerlerine eğildi, kurşunkalemle yolboyunca yürüdü.

Yeşil perdeyi açtım, bilet satışına başladım, bekleme odasının alacakaranlığı içinden yolcular geliyor, biletlerini alıyor, yine karanlık köşelerine dönüyorlardı, buz gibi açık havaya çıkmak pek işlerine gelmiyor, kontrolör memurun yüzünden posta treninin ne zaman geleceğini anlamaya çalışıyorlardı. Kimi zaman öyle içerliyordum ki bu yolculara; posta treni daha yarım saatlik yoldaydı, ama giyinip yakamı kaldırdım, sanki onların trenini beklemekteymişim gibi perona çıktım, yolcular ardımdan seğirttiler, ama ben şöyle aşağı yukarı bir dolaşıp, feneri rayın yanına yerleştirdim ve sıcak işletme odasına döndüm, soğuktan ilikleri kesilmiş yolcular bekleme odasındaki sobanın çevresine doluşup, bana kötü kötü bakmaya başladılar. Müdür bey de gecenin karanlığıyla gölgelerinden yararlanmaktan çok hoşlanırdı, lâstik galoşlarını giyip istasyon binasının çevresinde dolanır, kontrolörler ne yapıyor diye bakardı. Ah ah, beni de enselemişti bir geceyarısı şekerleme yaparken... Sandalyeye oturmuş, çenem göğsümde, uyuyordum bir seferinde; meğer müdür bey bu sırada, bekleme odasındaki gişenin önüne çekilmiş olan iskeleye çıkıp, kapalı duran yeşil perdenin üzerinden beni gözetlemiş. Sonra lâstik galoşlarıyla sessiz sedasız perona çıkmış, kapıyı hafifçe açmış, yavaşça yanıma girmiş... Beni omuzlarımdan birdenbire yakalayıp da sarstığı zaman duyduğu zevkten bayılacaktı nerdfeyse; ben öyle uykulu hâlimle kendimi evde ve sabah oluyor sanmış ve «saat kaç babacığım?» diye sormuştum. Ve müdür bey açmıştı ağzını, yummuştu gözünü : Burada müdür duruyor, senin karşında, baban değil... Görevde olduğunu da unutma sakın. Babacığıymış... Sonra Königgraetz’e bir yazı yollamış, ordan da bana kırmızı zarflı ihtar mektubu gelmişti.

Derken posta treni bizim istasyona girdi, çıkıp peronda durdum, yolcular bekleme odasından çıktılar, yavaş yavaş ilerledi, ikinci vagonun basamağında Maşa duruyordu, bluzunun yakası karanlıkta parlıyordu, göğsünde görev lâmbası asılıydı, elinin bileğindeki bir kayışta da kondüktör zımbası, Maşa her zamanki gibiydi yine, onarım atölyelerindeki parmaklığı boyadığımız sıralarda da hep böyle tertemizdi, işimiz bitip akşam paydos ettiğimizde yine öyle temiz görünür ki, sanki yeni gelmiş sanırdın. Maşa basamaktan aşağı atladı, bacağını uzatınca kırmızı ayakkabılarıyla beyaz

çoraplarını gördüm, yanakları yine gamzeliydi, lacivert gece içinde bütün yüzü pırıl pırıl parlıyordu, bana bir elma uzattı, bir elimle feneri, öbür elimle elmayı tuttum, sonra Maşa bana iyice yaslandı, beni kollarının arasına aldı, benden daha kuvvetliydi ve yanakları süt kokuyordu, öyle sıkı sıkı yasladı ki kendini bana, göğsündeki yağ lâmbasından göğsüm sımsıcak kesildi, alevi kalbimi dağlıyordu sanki, kulağıma fısıldadı:

«Miloş, Miloş, seni öyle seviyorum, öyle seviyorum ki... geçen şeylerden kabahatli olan benim, kızlara sordum nasıl olacağını, benden büyüklere sordum, her şey yine düzelecek merak etme, muhakkak, nasıl olacağını biliyorum şimdi... anlıyor muşun?»

Geri çekildi, cebinden tarifeyi çıkardı, açtı tarifeyi ve içinden çıkardığı bir resmi bana uzattı, eskimiş bir resim olduğunu hissettim... benim resmimdi bu, parmaklığı kırmızıya boyadığımız sıralarda vermiştim onu Maşa'ya.Beyaz denizci giyimi içinde bir çocuğun resmi, resmin arkasına da başka bir resmin yapıştırılmış olduğunu gördüm, bana kimin yapışmış olduğunu hemen anladım, Maşa'nm yine denizci giyimli çocukluk resmi...

«Miloş, bize ne zaman gelirsin, ne zaman?» diye sordu.

«Sence bir sakınca yoksa yann değil öbür gün...» diye kekeledim.

Ve dokuz sinyalini vermek zorundaydım artık, kondüktörler yerinize, kondüktör kızlar lâmbalarını kaldırarak cevap verdiler; tamam... Yeşil fenerimi kaldırdım, tren kalktı, Maşa kendini yeniden yasladı bana, hem de öyle sıkı sıkı sarıldı ki, çocukluk resimlerimiz birbirine yapış-tırılırken nasıl bastırıldılarsa öyle. Sonra Maşa beni öpüp, demir kulpu yakaladığı gibi basamağa atladı, göğsündeki görev lâmbası mavi bir ışık veriyordu ve ben öyle put gibi kalakaldım, çünkü gerçekten erkek olduğumu hissetmiştim, kendimi pekâlâ inandırabilirdim buna, kendimi yokladım da, evet, erkektim ben yahu, peki nasıl olmuştu da Maşa ile beraber kalacağım sırada öyle leylâk gibi solmuştum? Son defa birbirimizi hastanede görmüştük, Maşa maden düğmeli lacivert mantosuyla yatağımın üzerine eğilmiş ve manto üstümü kapladığı sırada, düğmeleri köprü üzerlerindeki sıra fenerler gibi

parildamıştı, Maşa beni öpmüş, ama daha önce, kara görev düdüğü göğüs cebinden düşüp dişlerime çarpmıştı. Ardından Maşa yatağıma ilişmek istemiş, bağlı kolumun üzerine oturmuş, ama hemen gitmek zorunda kalmıştı, narkozdan ayılan bir hasta doğrulmaya çalışınca yatağa bağlanmıştı, boyuna haykırıyordu: Max, gidonu bırak elinden, bıraaak, Maaax... Ve elini kayışların birinden kurtardığı gibi karyolanın altına uzanmış, yakaladığı cam ördeği müthiş bir kuvvetle fırlatmıştı, ördek oda boyunca uçup dibinde yattığım duvara çarparak kırılmış, sidikler Maşa'nın başına sıçramıştı, ayağa kalktığında saçlarında damlalar pırıldamaktaydı, kapının ordan bana bir öpücük yollamış, ilk o sırada doya doya bakabilmiştim ona, sonra, hastaneden taburcu olduğum gün ortalığa bir göz atmış, ama beni hiç kimsenin karşılamadığını görmüştüm, o gün öyle kederliydim ki, çünkü yanımdaki yatağa onbeş yaşlarında bir kız yatırmışlardı, kız dolabında ana babasının onun için hazır ettikleri hediyelik bir çift Rus çizmesini görünce dayanamamış, çizmeleri giydiği gibi Prag'a

yollanmış, ama Sataliç yakınlarındaki kayalıkların orda iki tren çarpışıp da kompartımandaki koltuklar birbirine girince, kızın bacakları ezilmiş; kız narkozdan ayıldığı sırada bağırıp duruyordu: «Rus çizmelerini... dolaba koyun Rus çizmelerini...» İşte hastaneden öyle yalnız başıma çıkıp da yürürken vitrinlere bakınca, kendimi tanıyamamış, yüzümü aramıştım, sanki ben başka biriymişim gibi, yüzüm vitrinde değildi... sonra bir vitrinin önünde yapayalnız durdum, hani nerdeyse koklayabilecektim kendimi, ama yine de, bu başka biri olsa gerek, diye düşündüm, elimi kaldırdım, vitrindeki de elini kaldırdı, öbür elimi kaldırdım, içerdeki de aynı şeyi yaptı ve ben böyle bakıp dururken, kaldırım kenarında bir dülger durmuyor mu, beyaz önlüğüyle dev gibi bir adam, kireç içinde, kireçlere bulanmış bir adam, kaldırımın üzerinde de Minimax marka bir yangın söndürme gereci, ve dülger bir yandan bana bakarken, bir yandan da sigarasını sarıyor, sonra sigarayı dudaklarının arasına kıstırıyor, kibriti yakıyor, kibrit alevini avucuyla koruyup omuzlarını öne vererek sigarasını yakıyor, ama o arada da bana bakmaktan hiç vazgeçmemiş, sanki ikimizin arasında Beneschau Bistritz'deki küçük otelin oda kapısı varmış gibi, hani aralık kalmış olan kapı, bir tarafından ben bakmıştım hani, öbür .tarafından da dülger... o sırada bana öyle gelmişti ki, sanki öbür tarafta da biri sürmeyi indirmiştir benim gibi... Şimdi, o beyaz, kireç sıçramış giysili dev gibi yaşlı dülgerin, kıyafet değiştirmiş Allahtan başka biri olmadığını anlıyordum.

Bizim istasyondan birkaç marşandiz geçti, sonra da bir posta katan, hizmet vagonlannın aralıklanndan ışık çizgileri sızıyordu, hani plajlardaki kızların bazan yürürken mayolarının arasından küçük tüyler çıkar, öyle işte. Ateşçiler kömür küreğiyle kazanın altına kömür atıyorlardı, ışıklar geceye çizgi çizgi yayılıyordu ve ateşçilerin sallanan vücutları tender duvarlarına gölgeler katıyordu, giriş ve çıkış sinyalleri kırmızı ışığı yeşile dönüştürüyor, makas sinyalleri beyaz işaret veriyordu, düz yol için ayakta bir dörtgen, kavis için yana yatmış bir dörtgen ve sonra kör hattın Liverpool'da sonuçlandığı yerde de bütün gece devamlı açıkmavi fener yanıyordu. Işıkların değişmesiyle ana sinyallerdeki kollar şakırdıyor, işletme odasındaki gereçler tıkırdıyor, yanlış bir bağlantı hâlinde şurdan hurdan kısa telefon sesleri geliyordu ve bütün bu, kuşların ötüşünü andıran gürültü içinde de istasyon şefi bay Hubiçka bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyordu; geceyansından bir süre sonra tam yirmisekiz vagon cephane getirecek kendi kontrolü altındaki nakliye treninden ötürü üzüntü içindeydi. Katarı tarife haritası üzerinde izliyor, sonra kulak kabartıyor, karanlık perondan bakıp, daha karanlık olan öteleri görmeye çalışıyor, bekleme odasına bakıyordu. Oysa ben Maşa'yı düşünüyor, onunla yine beraber kalırsam nasıl olur acaba, diye geçiriyordum içimden. Artık ben de arada, bir perona çıkar olmuştum, ben de göğe bakıyor, ben de kendi filmimi seyrediyordum gökyüzünde, istasyon şefi bay Hubiçka telgrafçı kızı telgraf masasının üzerine nasıl yatırdıysa, ben de Maşa'yı boylu boyunca öyle yatırıyordum gökyüzüne, iççamaşırlarini birer birer çıkarıyordum, ama Maşa öyle çırılçıplak göğe uzanmış dururken ne yapacağımı bilemiyordum artık. Hoş, biliyordum bilmesine ama, annemin karnında kaldığım hariç, hiçbir kadının içinde bulunmadığım için henüz tecrübem yoktu. Annemin karnında kaldığım zamanlan da doğru dürüst hatırlayamıyordum artık...

Derken müdür beyin kansının merdivenlerden aşağı indiğini duydum, bir elinde mum, öbür elinde de kaza yutturacağı hamurla dolu tabak vardı; bodruma iniyordu, gürültüyü duyan kaz korkudan bağırmaya başlamıştı. Ben peronda durmuş, küçük pencerenin dörtgeni arasından bodruma bakıyordum. Müdür beyin karısıyla gölgesi eğildiler, müdür beyin karısı tabaktan bir hamur parçası aldı, elinin içinde yoğurdu, kazın gagasını açtı, hamuru içeri tıktı, sonra kazın gagasını sustalı bir çakı gibi tutup, parmaklarıyla hamuru kazın boynundan aşağı sıvamaya koyuldu. Sonra yine bir hamur parçası alıp suda yumuşattı, kendini savunmaya çalışan kaza yutturmaya devam etti.

«Birazdan geleceğim, siz bakıverin yerime,» dedim istasyon şefine, «şöyle birkaç adım uzaklaşıyorum.»

Sonra, döner merdivenden aşağı yuvarlak duvarı yoklaya yoklaya ve dar basamaklarda adımlarımı dikkatle atarak aşağı indim, kapıyı yavaşçacık açtım. «Korkmayınız bayan müdür, benim ben, Miloş...» diyorum.

«Ne oluyor?» diye fırlayan kadın, elinde bir tıkımlık hamurla olduğu yerde kaldı, arkasında duran mumun ışığı, ağarmış ve dağınık saçlarının arasından süzülüyordu, çökmüş suratı hemen gözüme çarptı, müdür bey baron Lanski Ruze rolünü oynaya dursun, karısının içi geçmiş bir kül kedisinde» farkı yoktu.

«Ben'im,» diyorum, «bayan müdür, size danışmaya geldim, uzun sözün kısası, yarın benim kıza, kondüktör Maşa'ya gideceğim, biliyorsunuzdur herhalde. Benimle yatmak ister muhakkak... Herhalde siz de biliyorsunuzdur.

«Benim birşey bildiğim yok,» diye homurdandı müdür beyin karısı, eğilip hamuru suya batırdı, kazın gagasını açtı.

«Ama, biliyorsunuzdur çanım,» diyorum, «bilmemezlikten gelmeyin öyle, size danışmak istiyorum da... uzun sözün kısası, erkek olmasına erkekliğimde bir kusur yok, ama erkek olduğumu ne zaman ispat etmeye kalksam erkek değilmişim gibi oluyor. Ev hekimi kitabına bakılırsa bende eyakulaçiyo prekos varmış, haberiniz var mıydı bundan?»

«Haberim yok», dedi müdür beyin karısı, hamur parçasını yine suya daldırdı.

«Biliyorsunuzdur canım,» diyorum, «bakın, şimdi kendimi vererek düşününce., buyurun işte, şu anda erkeğim yine... bir dokunsanız...»

«Tövbeler olsun,» diye fısıldadı müdür beyin karısı, «bay Miloş, ben çoktan âdetten kesilmiş bir kadınım.»

«Neden kesilmiş bir kadın?»

«Âdetten kesilmiş, tövbeler olsun, bu kadarı da artık, olur şey değil,» diyerek yerinden uğradı müdür beyin karısı, bu arada hamur tabağını da devirdi.

Ben yere çömelip hamur parçalarını toplarken müdür beyin karısı da toplamaya koyuldu, ona, Noneman Amcanın atölyesinde beş dakika içinde tamam olduğumu, daha başlamadan sonun geldiğini, hem de beş dakka içinde leylâk gibi solduğum için bileklerimi kesmiş olduğumu anlattım. Bunun üzerine müdür beyin karısı sustu, kazı gagasından sıkı sıkı yakaladı. «Bir dokunsanız bayan müdür,» diyorum.

«Olur Miloş,» deyip eğildi, duvardaki gölgesi de onunla birlikte eğilmişti; ve üfleyip mumu söndürdü.

«Nasıl, erkek miyim?» diye sordum.

«Evet Miloş,» dedi.

«E peki bayan müdür, peki ya sonrası? Ne olur öğretin bana. Çok rica ederim... akıl hastalıkları bölümündeki doktor Brabec, yaşlıca bir bayanla başlamam gerektiğini söylemişti...»

«Ama bay Miloş ben âdetten kesilmiş bir kadınım dedim ya size, benim bu taraklarda bezim yok artık, sizi anlamasına anlıyorum tabii, daha genç olsaydım neyse, tövbeler tövbesi, siz istasyondakilerin hâli nedir böyle canım? istasyon şefi Hubiçka mühürlerlen bilmem ne, siz de şimdi böyle bilmem ne... Ama hiç merak etmeyin sakın, görürsünüz, yarın değil öbür gün her şey nasıl yoluna girer, erkek olmaya pekâlâ erkeksiniz, hem de nasıl...»

Tam bu sırada bodrum penceresinden bay Hubiçka'nın perona geldiğini gördüm; istasyon şefi bacaklarını ayırıp durdu, gökyüzüne baktı, şimdi oradakinin bütün gökyüzünü kıçıyla dolduran Zdeniçka olmadığını biliyordum artık, şimdi oradaki, yavaş yavaş ilerleyen bir marşandiz treniydi; cephane yüklü tam yirmisekiz vagon birdenbire yokoluyor, yerine gittikçe dağılarak büyüyen koca bir duman bulutu yerleşiyor, tıpkı bir yaz fırtınasından önceki gök burçları gibi büyüdükçe büyüyordu...

«Bana kızmadınız ya bayan müdür?» diyorum.

«Hayır Miloş, insanca şeyler bunlar hep...»

Ve duvarı yoklaya yoklaya ve ağırdan adımlarla basamak basamak yukarı, birinci kata, çıktı; yüzümüze karşı bizi azarlamayı göze alamayıp yukarda tepinen müdür bey gibi mutfakta bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Müdür bey böyle durumlarda hep aydınlıktan aşağı kükrer durur, sonra, hiçbir şey olmamış gibi sakin ve arınmış, aşağı inerdi; aydınlıktan aşağı haykıramadığı zamanlar karısına bağırır, ona olmayacak şeyler söyler, içinde arınmamış ne varsa boşaltır, bir süre sonra her şeyi unuttuğu için, ne bilek damarlarını kesip açmak gerekliliğini duyardı benim gibi, ne de telgrafçı kızın etekliğini sıyırıp kıçına mühürleri basmayı... Müdür beyin hiçbir zaman delirmeyeceğinden öylesine emindim ki, çünkü ruh sağlığını, içinde ne var ne yok aydınlıktan aşağı boşaltarak, geri kalanını da karısına yağdırarak koruyordu. Karısı da onun ağzının ne zaman kapatılması

gerektiğini, yahut müthiş bir cümleyle ne zaman taşlanması gerektiğini çok iyi biliyordu, öyle bir cümle ki, müdür beyi nerdeyse okkalı bir tokat gibi yere yıkarak kendine getirir, ayıltırdı.

Ve istasyon şefi bay Hubiçka gittikçe tedirgin bir hâl almaya başlamıştı; geceyarısı yaklaştıkça tükürmesi artıyor, ikide bir başını kaldırıp kulak kabartıyordu. Bütün beklediği şey, kapının açılıp uzanan bir elin ona bir haber ya da bir paket iletmesiydi, farkındaydım bunun...

Müdür beyin saati onikiyi vurunca:

«Bu saat da ne güzel çalar...» dedim.

Tam bu sırada kapı bir hava akımıyla açı-lırcasına açıldı ve aba mantosunun önü açık duran genç bir kadın girdi içeri, meşe yaprakları ve meşe palamutları işlemeli bir de Tirol ceketi vardı üzerinde. Etekliği griydi, beyaz yün çorapları, dilleri uzunca ayakkabıları vardı. Müdür bey gibi giyinmişti ama, kadın giyimi tabii.

Bir de küçücük paket vardı elinde.

«Ben,» dedi, «Kersko'ya gitmek istiyorum.»

«Kersko mu?» dedim, «öyleyse sabaha kadar bekleyeceksiniz, nehir üzerinden geçilerek gidilir...»

«Ama hemen gitmem gerek Kersko'ya...» diye diretti. [1]

«Uzaktır. Kime gideceksiniz orada?» diye sordum.

«Bir arkadaşım var da orda...» deyip güldü ve parmağıyla beni gösterdi, «istasyon şefi bay siz misiniz?»

«Yok canım, şef bu işte...» dedim.

«İstasyon şefi bay Hubiçka siz misiniz?» diye sordu kadın.

«Evet,» dedi Hubiçka.

«Peki bu?» diyerek beni gösterdi.

«Arkadaşım,» dedi istasyon şefi.

«Miloş Hrma...» diye tanıttım kendimi.

«Viktoria Freie,» diyen genç kadın eğilip bize elini uzattı.

«Viktoria Freie mi?» diye hayret etti Hubiçka.

Hemen farkına vardım, haber buydu, anlamıştım hemen, açıktı, Viktoria Freie haberi ileten elden başkası değildi, ne var ki bu haber istasyon şefi bay Hubiçka'yı hiç de sevindirmedi. Hattâ şef her zamankinden daha bir sararmış, genç kadının gelmesine öfkelenir gibi olmuştu. Hiç mi hiç keyiflenmediğini görüyordum, kadınlan gözleriyle soymak alışkanlığında olmasına karşın ne arkasına bakıyordu genç kadının, ne de göğüslerine: üstelik gördüğüm kadarıyla, bu Tirollü genç kadın aynı zamanda hem popozella'ydı, hem de memezilla... Perona çıkıp bir marşandize geçliş sinyali verdim, vaftiz anında kutsal suyu serper gibi bir yeşil ışık... Ve sonra, komşu istasyona trenin benim istasyondan ne zaman geçtiğini haber vermek üzere geri döndüğümde, küçük paket yokolmuştu. Viktoria esneyip geriniyor, bir yandan da bana bakıp duruyordu, ona güven duyuyordum, şöyle bir saat olsun uyumak istediğini söyleyince, ona müdür beyin işletme odasının kapısını açtım; hani bizim şef bay Hübiçka keten

yüzlü kanapeyi yırtmadan önce nasıl yapmıştı Dobroviç'te, öyle işte. Genç kadın içeri girince pelerinimi getirip kanapenin üzerine koydum, yeşil abajurlu lambadan hoş bir ışık yayılıyordu; güvercinlikteki güvercinlerin daha hâlâ huzursuz olduklarını duydum, müdür beyin gittiği sıradakinden daha da tedirgindiler, aralarına sansar yahut gelincik sızmış gibi sanki, hani öylesine bir korkuyla guruldayıp kanat vuruyorlardı.

«Adım Miloş Hrma,» diye kekeledim, «eyakulaçiyo prekoks'tan rahatsız olduğum için bilek damarlarımı kestim geçenlerde. Ama aslında birşeyim yok. Hoş, benim kız arkadaşın yanında leylak gibi soldum ama, aramızda kalsın, erkek olmasına tam bir erkeğim.»

«Henüz hiç kadın görmediniz mi?» diyerek hayret etti Viktoria.

«Hayır, sadece denedim, onun için bana öğüt vermenizi rica edecektim.»

«Henüz hiç kadın görmediniz mi gerçekten?» diyen Viktoria'nın hayreti gittikçe artıyordu.

«Hiç... Çünkü Maşa, Karolinenthal'deki Noneman amcanın orda yatağıma girdiğinde... hoş Maşa yanımda olmasına yanımdaydı ama aramızda, hir şey geçmedi, çünkü leylâk gibi soldum kaldım.»

«Demek gerçekten kadın görmediniz,» deyip gülümsedi ve Maşa'nınkiler gibi gamzeler belirdi yanağında, gözleri de bir parladı, sanki şanslılığına gülüyormuş yahut değerli bir şey bulmuşçasına. Parmaklarını saçlarımda gezdirdi ben piyanoymuşum gibi, sonra işletme odasına geçilen kapalı kapıya baktı, masanın üzerine eğildi, lâmbanın fitilini kısıp bir üfürüşte söndürdü, el yordamıyla beni bulup müdür beyin kanapesine çekti, kendini kanapenin üzerine bırakırken beni de birlikte sürükledi, yeniden okşadı beni, küçükken annem beni nasıl soyup giydiriyorsa, öyle işte; etekliğini yukarı sıyırmasına yardım etmeme hiç ses çıkarmadı, derken, bacaklarını nasıl kaldırıp açtığını hissettim, Tirol ayakkabılarını müdür beyin kanapesine uzattığını da duydum ve sonra birdenbire Viktoria ile birbirimize yapıştık kaldık. Hani denizci kıyafetli resmimle Maşa'nın resmi birbirine nasıl yapışmışsa öyle, gittikçe kuvvetlenen bir ışık kapladı beni, yükseldim, yükseldikçe yükseldim, bütün yer gök titriyordu, gürültüler, gümbürtüler arttıkça arttı, bana kalırsa bu ne benim vücudumdan, ne de Victoria'nın vücudundan geliyordu. Aksine, dışardan geliyor, hem bütün bina temellerine kadar sarsılıyor, pencereler şıngırdıyordu; hayâtın içine doğru yaptığım bu şanlı ve başarılı yolculuk şerefine telefonlar bile çalmaya başlamış, telgraflar kendiliklerinden mors işaretlerini sıralamaya

koyulmuştu, hani bazı bazı fırtınadan ötürü işletme odalarında nasıl olursa öyle, müdür beyin güvercinleri bile en sonuncusuna kadar hu çekmeye başlamıştı bana kalırsa, üstelik ufuk bile ayaklanmış, ateş rengine bürünüp yanmaya başlamıştı. Tam bu sırada istasyon binası yeniden titredi, temel duvarı bir sarsıldı... Derken, Viktoria'nın vücudu nasıl yay gibi gerildi hissettim, demir ökçeli ayakkabılarının keten bezinden kanapeyi nasıl kazıdığını, keten bezin nasıl yırtıldığını da duydum, kanape yüzü boyuna yırtılıp duruyor, el ve ayak parmaklarımın tırnaklarından beynime doğru capcanlı bir kramp yayılıyordu, ne var ne yok birden bembeyaz kesildi, sonra gri, sonra kahverengi; sıcak sü soğuyormuş gibi bir serinlik duyuluyordu, ve sırtımda hoş bir sancı vardı, sanki biri tutup bir kanca geçirmiş sırtıma gibi.

Gözlerimi açtım, Viktoria parmaklarıyla yine saçlarımı karıştırıp zarzor soluk aldı. Karartma perdesinin aralığından uzak bir ateşe ait kırmızı ve kehribar sarısının ufukta alev alev yükseldiğini gördüm. Müdür beyin güvercinleri de korkuyla gurulduyor, güvercinliğin içinde uçuşarak dört dönüyorlar, duvarlarla tavana çarpıyor, yere saldırıyor, istemeyerek kanatlarını çarpıyorlardı yere.

Viktoria Freie doğrulup oturdu, kulak kabarttı. Saçını arkaya atıp :

«Bir yere korkunç bir hava akını oldu herhalde,» dedi. İç pencereyi açtım, karartma perdesinin ipini çekince stor gıcırdayarak yukarı çıktı. Sıradağların ardında hâlâ kızıl alevler yükseliyordu ötelerde, ufuk kızarmış ve dağların ardına itilmiş gibiydi, bahtsızlığın tam ortasına...

«Dresden olsa gerek,» dedi Viktoria, doğrulup sâçlarını taramaya başladı, taraktan garip bir ses tonu geliyordu. Kıvrak vücudunu düşününce, birden trapezde uçtuğu gözümde canlanıverdi.

«Sizin işiniz ne?» dedim.

«Artistim,» deyip tarağı sık saçlarının arasından geçirdi, başını yana eğip durdu, «savaştan önce 'renkli hava gösterileri paleti' numarasını yapardık.»

Kanapeye oturup elimi kanape yüzünün üzerinden hafifçe geçirdim. Keten bez enlemesine tamamen yırtılmıştı. Yosunlar fırlamıştı dışarı. İstasyondan geçen bir marşandizin bacasından kıvılcımlar sıçradı. Viktoria pencerenin önünde durmuş, kıvılcımları saçlarından tarıyordu. Derken, kırmızımsı ufka karşı, yolun ordan iki atlının gelmekte olduğunu gördüm.

Ayağa kalktım, bütün hayatım süresince ilk defa rahat hissediyordum kendimi.

«Teşekkür ederim,» dedim.

«Ben de teşekkür ederim,» diyen Viktoria, aba mantosunu alıp işletme odasına girdi, saate baktı. .Derin bir soluk âldı. Bluzuna el atıp, göğüslerini sütyene yerleştirdi. Sonra, istasyon şefi Hubiçka'nın bacaklarını ayırıp durduğu ve gökyüzünü seyrettiği perona çıktı. İkisi bir süre konuştular. Sonra Viktoria geri dönüp:

«Artık gerçekten Kersko'ya gitmem gerek,» dedi. Gülümseyip müdür beyin küçük bahçesi boyunca ıhlamurlu yola doğru ilerledi, evlerin arasında ortadan yokoldu.

Müdür bey beyaz atla geldi, çevik bir hareketle yere atladı, yuları imrahorun eline tutuşturdu, imrahor geri dönüp atını tırısa kaldırdı.

Müdür bey hemen güvercinliğe gidip seslendi :

«Benim tatlı pişilerim, neden böyle birbirinize girdiniz bakayım? Kötülük mü ettiler size yoksa? Müdür bey geri döndü işte, huuu, huuu...»

Sonra neşe içinde işletme odasına girip bir sandalyeye tersine oturdu:

«Hubiçka,» dedi, «kont size selâm yolladı. Baron Bethmann Hollweg, Zdeniçka'nın resimlerini getirmemiş mi meğer? Bütün o soylu baylar heyecana kapılıp sizi görmek istediler. Bizzat kont bile, başından böyle birşey geçemeyeceği için sizi ne kadar kıskandığını size bildirmemi söyledi Hubiçka... Masa başındakilere olayın nasıl geçtiğini bir bir anlatmak zorunda bile kaldım...»

Ve bunu söyledikten sonra ayağa kalktı, telgraf bizim istasyonu çağırıyordu. «Trafiğe kapalı istasyonlar: Dresden, Pima, Bautzen...»

Müdür.bey perona çıkıp, gümbürtülerin.geldiği ve ufkun kızarmış olduğu yöne dönüp bağırdı:

«Bütün dünyayla savaşmaya kalkmasaydıniz böyle...»

İstasyon şefi Hubiçka, telgraf masasının üzerindeki küçük lambanın düğmesine basıp ışığı yaktı, masanın hemen kenarında duran not defterini açtı ve bana, önemli bir haberi okumam gerektiğini anlatırcasma göz etti, işin içinde iş olduğunu hemen anladım. İstasyon şefi üzüntü içindeydi, kurşunkalemle haberleri gösterirken, kalemin ucu titriyor, kâğıda kardiograf gibi çizgiler çiziştiriyordu. Çekmeceyi dikkatle açtı istasyon şefi, son satıra bakmam gerektiği halde yan gözle çekmeceye baktım. Masa lambasının ışık konisi işletme odasındaki biricik ışık kaynağıydı, çekmecenin içinde bir tabancayla başka bir şeyin daha parladığını gördüm, o başka şey bir cep lambasını andırıyordu, ama cam olacak yerde, yavaşça tik tak eden saa-ta benzer bir şey vardı.

«Miloş,» dedi istasyon şefi fısıldayarak, not defterini gösterip bir haberin altını çizdi, «Miloş, iyisi mi perona çıkıp şunu orta vagonlardan birinin içine fırlatalım. Önce dur işareti verir, son dakkada yeşili gösteririz... yolunu kesmiş oluruz böyle.»

«Doğru,» dedim yüksek sesle, sonra, bekleme odasının bütün pencereleriyle bütün karartma perdelerinin aralıklarında, her yerde, bizi gözetlemekte olan gözler bulunabilir diye düşündüm. Onun için ben de bir kalem aldım elime, not defterindeki bir haberin altını çizip fısıldadım :

«Hani geçenlerde sinyal kolu düşmüştü hatırlıyor musunuz? Hani ekspres marşandiz geçeceği sırada? Beni dinleyin şimdi. Yine aynı şeyi yapacağım. Sinyal direğine tırmanır, öne doğru eğilir, bombayı orta vagona bırakırım yukardan, sonra yine aşağı inerim, işin neye varacağını görürüz. Bizim sıkı kontrol altındaki nakliye treni nerde şimdi?»

«Hemen biraz önce Podiebrad'dan geçti, yarım saat sonra buradadır,» diyerek hızla soludu bizim şef, karnıyla çekmeceyi itti, not defterine dalgınlıkla bir imza attı. «Korkmuyor musun sahiden?»

«Hayır, böyleşine rahat olmamıştım hiç... öyle ya,» dedim, «erkeğim artık erkek, tıpkı sizin gibi şef, erkeğim artık, ne güzel şey, üzerime yapışmış ne varsa hepsinden kurtuldum, şöyle...» Masanın üzerindeki uzun makası alıp, açıp kapadım. «Şöyle işte, geçmişten şöyle kesip ayırdım kendimi.» Gülüp telefon alıcısını kaldırdım.

«Marşandiz trafiği,» deyip bölge nöbetçisine haberi verdim, «elliüç yüzaltmış numaralı marşandiz için makaslar hazır.» Anahtarı çevirip dışarı geceye çıktım, ufukta, sanki güneş yeni batmış gibi, o uzun leke duruyordu hâlâ. Ana sinyal ile küçük sinyale ait manivelaları hafifçe yukarı sürdüm.

Kafamın içi böylesine berrak olmamıştı hiç, sanki eskisi gibi küçüktüm de, anneciğim kötü bir düşü kovmak için başımı okşamıştı. Ve bizim şef bay Hubiçka, işletme odasında bir aşağı bir yukan dolaşıp duruyor, yerlere bakıyordu; artık gökyüzüne bakmak için dışarı çıktığı falan yoktu, ben de onun gibi tam üstüne basmıştım ileriyi görmek konusunda, böylesi bir sorumluluk, sonu neye varırdı bunun? Tutalım iyi sonuçlandı, peki sonra? Ama bunu düşünmedim artık, her şeyi sonuna kadar düşünmüştüm nasıl olsa, bu beni îlgilendiremezdi artık, bütün düşündüğüm ana sinyalin üzerinden, treni havaya uçuracak olan vagonu ele geçirebilmekti, başka tek şey istediğim yoktu. Gökyüzünde, vagon parçalarını, vagon kalıntılarını, ray parçalarını, travers kalıntılarını birbirine katan ve hiç durmadan yükselen buluttan başka bir şey görmüyordum,

böyle bir şeyi çok daha önceleri kafama koymuş olmam gerekirdi diye düşündüm, hem de salt dedemi çiğneyip geçmiş olmalarından ötürü bile olsa! Hani dedem tek başına ve iki kolu ileri uzanmış, Almanlar geldikleri yere dönsünler diye ipnotizma düşüncelerini yaymak üzere karşılarına çıkmış, koca bir kolorduya karşı koymuştu ya hani... Ve dedemin başı tankın zincirleri arasında kalmış da olsa, onları kolordu be kolordu, tank be tank, asker be asker, geriye, sürüler hâlinde yayılıp Rus orduları tarafından püskürtüldükleri Almanya'nın göbeğine geri çeviren yine de dedemin ruhundan başkası değildi... Ama ben de dedemi unutmuştum, çünkü onu daha önce aklıma getirmiş olsaydım çok başka şeylere girişebilirdim. Yirmi dakika sonra cephane yüklü trenim geliyor. Büyük bir işi gerçekleştirmek fırsatı elime geçmiş olacak; solgun bir leylâk değildim artık. İçimde böylesine bir güç bulunabileceğine inanmazdım doğrusu, istasyon şefi bay Hubiçka'nın bu işe böyle dört elle sarılacağı da aklıma gelmezdi aslında, artık yürümek bile değildi yaptığı, manevra düzeninin orda durmuş, kontrolümüz altındaki treni hangi telefonun haber vereceğine kulak kabartıyordu.

Yine işletme odasına girip çekmeceyi açtım, bombayı paltomun cebine soktum, istasyon şefi bay Hubiçka bu arada beni vücuduyla maskeledi. Tabancayı da öbür cebime koydum, sonra parmağımı not defterindeki satırlar üzerinden boylu boyunca geçirip imzamı attım, kalemi yine çekmeceye koydum.

Şef, dünden beri :bizden geçen bütün özel nakliye trenlerinin yazıldığı kara tahtanın başına geçti; cephenin çökmesini önlemeye çalışacak olan aşağı yukarı yirmi katarlık askeri nakliyat... Parmağıyla trenleri gösterip fısıldadı :

«Miloş, son dakka için ayar edeyim sana.»

«Evet anıa... gelen marşandiz duiacak.» dedim. Ve perona çıktım, marşandiz istasyona girdi, durdu ve tren şefi yere atladı.

«Müthiş bir şey, bütün Dresden mahvoldu,» dedi.

Onun arkasından daha başkaları da atladi yolcu vagonundan, bir toplama kampından kaçmış gibiydiler, pantolonları çizgiliydi; ama işletme odasına girdikleri zaman, çizgili pijama giymiş ihsanlar olduklarını gördük, paltolarını şöyle üzerlerine atmışlardı o kadar, hani paçayı kurtardıkları sırada; bakışları dimdikti, göz bile kırpmıyorlardı. Tren şefi bir sandalyeye çöküp alnını ovdu.

«Bütün Dresden tek bir meşale gibi. Şu gördükleriniz bizim yolcu vagonuna doluştular,» diyen tren şefi oturduğu yerden, yorulmuş bir at gibi, zarzor kalktı. Bir süre elleriyle telgraf masasına yaslandı, tutuna tutuna masanın öbür ucuna kadar kaydı, orada başını önüne eğip kaldı. Uykuca dalmış gibi görünüyordu. Almanlar da tıpkı onun gibi duruyorlardı, yerlere bakıyorlar, belki de pencerelerden bahçelere, yollara atladıkları, yıkılan ağaçlarla, duvarların ve kalasların onları her şeylerinden ayrı. koduğu son saatleri görüyorlardı yerde. En küçük oğlağa kadar, bahtsızlığa uğramış her şeye acıyan ben, bunlara acımıyordum artık, bunlar bende bir acıma duygusu uyandırmıyordu artık. Bileğimden ötürü hastanedeyken sık sık uzak akrabalarımdan bir teyzeyi görmeye giderdim, bu Beatrice teyze elli yıldır dediğim hastanede hemşireydi, görevli olduğu bölüme ölüm derecesinde yanmış hastaları getiriyorlardı, tabii o sıralar çoğunlukla erleri, yağlara bulanmış olarak getirilen ve amfibilerden farkı olmayan erleri... Benim büyükteyze onlara sebze çorbaları pişiriyor, çok acı çekiyorlarsa morfin iğnelerini de yapıyordu, büyükteyze Beatrice'i yoklamamın nedeni, herkese huzur vermesiydi; öyle kuvvetli ve büyük bir kadındı ki, acı çekmekte olan ere şöyle bir baktı mı yetiyor, er huzur iğnesi yapılmış gibi rahatlıyordu, belki de bu, uzun süredir ayn kısımda görevli olmasından ileri geliyordu... ben yine de kalkıp gitmek isterdim bu Alman erlerini görüp de gözlerim yaşarınca, sevgilileriyle karılarının uzaklardan kalkıp geldiklerini gördükçe ve bu erlerin öyle yağlara bulanmış bir halde son isteklerini dile getirip, kanlarına kiminle evlenmeleri gerektiğini, çocuklarla kalan öteberiyi nasıl yönetmeleri gerektiğini salık verirken görünce, ben kalkıp gitmek isterdim, ama büyükteyze Beatrice, beni yine zorla sandalyeye oturtur, havuç, kereviz ve maydanoz doğramaya devam eder, bir yandan doğrarken, bir yandan da hafiften hafiften şarkı söylerdi her seferinde... Onbaşı Schulte yarın sabah ölecektir çaresiz, onbaşı Schulte yann sabah ölecektir çaresiz, ölecektir, ölecektir, ölecek... bunu «bir Mayıs çiçeğidir Prag köprüsünde ipincecik büyüyen» şarkısının melodisine uydurarak söyler ve havucu, kerevizi, maydanozu doğramaya devam ederdi; sabaha karşı acılarına bir son vermek için onbaşı Schulte’ye bir morfin yapacağını bilirdi, çünkü onbaşı Schulte artık bu dünyadan çoktan ayrılmak üzere olurdu da ondan... öbür gün yine alçak perdeden şarkısını okumaya koyulurdu: Üsteğmen Ditie yarın ölecek... bunu da «bir kız bana altın yüzüğünü» melodisiyle okur, sebzesini doğramaya devam ederdi, ben o sırada banyo teknelerini andıran yataklarındaki genç erkekleri gözden

geçirirdim, sanki banyo yapacaklarmış gibi bir halleri olurdu, öbür gün ölfnesinler ister, yuvalarına, karılarına, sevgililerine, son defa konuşmuş oldukları o insanlarına dönsünler isterdim, çünkü buraya bir girenin sonu da gelmiş oluyordu, amin. Ama şu anda, böyle Dreşden'den geldikleri sırada, onlara acımıyordum artık, acıyacaklarsa kendileri acısınlardı kendilerine. Ve bu Almanlar farkındaydılar bunun. Tren şefi doğrulup onlara döndü:

«Evinizde oturup kalsaydınız ya götünüzün üstünde,» dedi.

Sonra dışarı çıktı, elini kaldırdı, tren kalktı ve tren şefi yolcu vagonuna atladı.

«Bu Almanları bize gönderen Yaradana kurban olayım,» diye fısıldadı şef, «bize tanıklık edecekler, şayet...» soludu, sanki bir bekçi kulübesinden diğerine sinyal verildiğini duyar gibi öldüm, küçük bir çekiçle bir çana vurmuştu sanki ve benim trenin yaklaşmakta olduğunu hemen anladım. İstasyon şefinin uzunca bir süreden beri elinde telefon beklediği işletme odasına girdim, şefin sararmış olmasından, gelenin gerçekten bizim sıkı kontrol altındaki tren olduğunu anladım.

Sobanın çevresinde tıpkı bizim pazaryerindeki heykelleri andırıyorlardı. İçlerinden biri ağlamaya başladı, öyle de garip ağlıyordu ki, hava akınlarından ötürü uyanan müdür beyin güvercinleri gibi gurulduyordu tıpkı, sonra Alman daha bir insanca ağlamaya başladı, vücudu ancak şimdi koyvermişti kendini, öteki Almanlar burun çekerek izlediler, sonra hep birden ağlamaya koyuldular, her biri kendine göre ağlıyordu ama aslında insanca bir ağlamaydı, geçen olaylardan yakınma gibi bir şey. Ve alnını duvara dayayıp serin tutmaya çalışan bir Almanın burnundan birden kan geldi, Alman yere doğru kaydı, kayarken duvara kırmızı bir çizgi çekti.

İstasyon şefi Hubiçka bana baktı, kasketini öyle aşağı indirmişti ki, bakarken çenesini kaldırmak zorunluğunu duydu.

Ben dışarı koşup ek binaya girdim, giriş sinyalinin manivelasını yukarı sürdüm, ama çıkış sinyalini stopta bıraktım.

İstasyon şefi içeri girince, bombayı paltomun altından çıkarıp cep lâmbamla aydınlattım, şef, bir fotoğraf makinesi hazırlıyormuş gibi bir incelikle halkaları ayarladı.

Güvercinler hâlâ uyumamışlardı, boyuna gurulduyorlar, sanki düşlerinde bir korkuya kapılarak irkiliyorlardı, duvara çarpan kanatlarının sesi düyulüyordu.

Sonra şef Hubiçka bana elini uzattı, elime bir balık tutuşturuyormuş gibi soğuk ve nemliydi eli. Hat boyunca yürüdüm. Bir bulut gelip ayı kapattı, kar atmaya başladı, geri dönünce uzaktaki lokomotifin maskelenmiş ışıklarını gördüm. Ay kar perdesinin altından çıktı, kar tutmuş tarlalar bu soğuk gecede pırıl pınldılar, o donmuş kristallerin tik tik ettiğini yine duydum, sanki içlerinde renkli bir saniye göstergesi işleyip duruyordu. Sonra sinyal direğine tırmandım, bir iskeleye tırmanır gibi... Yine bir bulut‘gelip ayı kapattı, yine kar atmaya başladı, su sineklerini andıran kar

taneleri... Lâmbanın üzerine çıktım. Lokomotif istasyona girerken, önünü serbest bulmadığı için yakınır gibi bir öttü. Sinyal kolunun yukarı kalktığını duydum, onunla birlikte elim de kalktı ve lâmba kırmızı yerine yeşil ışık verdi. Kol beni adamakıllı gizliyordu, çünkü arkasında kalıyordum. Lokomotif bir sevinç düdüğü öttürdü, istasyon şefinin yeşil fenerle lokomotif makinistine yol açık işaretini verdiğini gördüm, ben öyle sinyal direğinin üzerinde otururken kar daha sık yağmaya başladı, kar taneleri yüzüme çarpıyordu, artık daha kuvvetli yağmaya başladığını anladım. Kımıldamaksızın oturuyor, o şey elimde bekliyordum. Gerecin tik taklarının içime işlediğini duyuyordum, derken, lokomotif altımdan geçti, alçak uçuş yapan uçaklar hemen göremesinler diye lokomotifin üstü bir çadır beziyle kamufle edilmişti. Sonra ardarda vagonlar, alçak, üstü açık vagonlar ve üzerlerinde de samanla örtülmüş cephane sandıkları, üç, dört, beş vagon saydım Ay çok sık bir kar yağdıran bulutların arkasına girmişti, ama yine de bu derenin dibindeki otomobil lastiği kadar görünüyordu. Yedi, sekiz, dokuz, kar gittikçe sıklaşıyordu,, bir an ne lokomotifi ne de son vagonu görebildim. Onbir, oniki, onüç ve elimdeki gereci, suya bir çiçek atar gibi hafifçesine bıraktım elimden, tam tamına hesaplamıştım. Yaklaşan vagonun ön duvarı tam altıma geldiği sırada bırakmıştıfn elimdekini ve gereç vagonun tam ortasına düştü, orada yatıp kalacak ve sıkı kontrol altındaki treni sonuna kadar götürecekti. Ortasındaki ondördüncü vagon kar tarafından gözden silininceye kadar arkasından baktım, önümdeki dört dakikayı böyle yukardan izlemek niyetindeydim, böyle oturduğum yerden ve bir avcı gibi, trenin mahvolacağı ânı burada bekleyecektim. Arkasındaki küçücük kulübesiyle son vagpn da yaklaştığı sırada, birdenbire küçük kulübeden yöneltilen bir ışık konisi üzerimde toplandı, tabancamı çektiğim sırada, tam altımda bir tüfek namlusundan çıkan ateşi gördüm. Ateş ettim, küçük kulübedeki de aynı anda ateş etmişti, bir cep lâmbası demiryolunun kenarına düşmüş, taş kırıklarının üzerinde yanık kalmıştı, küçük kulübeden yere atlayan birinin hat boyundaki hendeğe girdiğini gördüm. Omuzbaşımda bir sancı duydum, tabanca elimden kayıp düştü, başaşağı sarktım, ama paltomun kenarından demir parmaklıklardan birine takılı kaldım, sinyalden bir şakırtı sesi geldi, yeşil kırmızıya dönüştü ve kol ufki duruma girdi, ben öyle başım aşağıda asılı dururken, paltomun yırtıldığını duydum. Cebimden fırlayan anahtarlarımla bozuk paralar, uğuldamak-ta olan kulaklarımın yanından geçip düştüler. Trenin uzaklaştığını, virajı döndüğünü gördüm, benim görüşümle, tekerlekleri yukarıdaydı, gece vakti

gökkubbeden geçiyormuş gibi. En arkadaki kırmızı fenerler uzaklaştı, sinyalin altındaki hendekte, bir yumak gibi iki büklüm olmuş eri gördüm, kar üzerine yağıyordu, kepini yitirmişti, başı da dazlaktı, paltom yırtılmaya devam etti, kanımın gömleğimin altından boynuma ve kafama yürüdüğünü duyuyordum, paltom iyice yırtılınca tepeustü yağ ve buhar içindeki kınk taşlara düştüm, avuçlarım sivri taşlara çarptı. Sonra hendeğe, Almanın hemen yanına yuvarlandım; Alman yan dönmüş yatıyordu ve şu anda olduğu yerde yürümeye çalışıyormuş gibi ayaklarını kımıldatmaya başlamıştı. Altlan kalın çizmeleriyle karlan kazıyor, donmuş toprakla otlar karın altından meydana çıkıyordu.-Bir yandan da karnını tutuyor, acıklı sesler çıkarıyordu. Elimi ağzıma götürüp de öksürünce ağzımdan kan geldiğini gördüm. Alman eri ciğerlerimden vurmuştu beni, ben de onu karnından... O zaman, istasyon şefi bay Hubiçka’nın bütün akşam neden soluyup tükürdüğünü anladım. Sonumun neye varacağını önceden görmüştü şüphesiz, çünkü bizim şef bay Hubiçka korku nedir bilmezdi, hiçbir şeyden korkmazdı, ama burada olan biten ondan baskın çıkmıştı muhakkak, onun kuvvetini aşan bir şeydi, daha olup bitmeden de olmuş bitmiş gibiydi sanki her şey... Karın boşandığı göğe baktım, sonra, karnımın üzerine yatıp ere doğru süründüm, şimdi daha da yüksek sesle bağırıyor, hep aynı sözcüğü tekrarlayıp duruyordu.

«Anacıım, anacıım, anacıım,» diye bağırıyordu ve ben onu gözden geçiriyor, kan, tükürüyor, bu erin anasını değil, aslında çocuklarının anasını çağırdığını biliyordum. Çünkü kafası dazlaktı çoktan, üzerine daha da eğilince onun bizim şef Hubiçka’ya müthiş benzediğini gördüm. Ellerini kamına bastırmakta devam ediyor, sanki kurşunlanmış gövdesinden uzaklaşmak istiyormuşcasına, olduğu yerde debeleniyordu, yürür gibi. Kalın çizmeleriyle karlan kazıyor duruyordu yine donmuş toprağa kadar... Kollanmı açıp sırtüstü uzandım, ağzımın kenarlanndan kan akıp gidiyordu, göğsüm ateşler içindeydi. Birden, bizim şef Hubiçka’nın akşam boyunca gördüğü şeyin, artık yitip gittiğimin farkına vardım. Beklesem beklesem ancak tren havaya uçuncaya kadar bekleyebilirdim artık. Bu durumda ölümden başka bir şey bekleyemezdim, ya ciğerim delindiği için ölecektim, yahut beni bulurlarsa, Almanlar tarafından asılacak, ya da kurşuna dizilecektim ötedenberi alışkın olduklan şey bu olduğu için. Şu anda, Beneschau’daki Bistrzitz otelinde denediğim ölümden başka bir ölüme adanmış olduğumu sezmiş ve anlamıştım. Kızdığım tek şey, kasıklarını tutmuş çizmeleriyle yürümeye çalışan şu Almanı kamından vurmuş

olmamdı. Delinmiş bir karnın sonu ölüm olduğu için, artık ona da kimsenin yardım edemeyeceğini biliyordum. Ne var ki, Almanın, üzerine doğru yürüdüğü ölüm henüz oldukça uzaktaydı, olduğu yerde debelenip hep aynı tempoyla «anacıım, anacıım, anacım,» diye tekrarlayan bu er, ulaşmak istediği şeye böyle ulaşamaz gibi geliyordu bana. Çizmelerinin beynimi kazıdığını duyuyordum. Yana doğru yuvarlanıp dirseklerime abanarak bu er çizmelerine yaklaştım, iki elimle tutup yakalamak niyetindeydim çizmeleri. Ama ayaklan öyleşine hareketliydi ki, bir makinenin manivelasıymışlar gibi kurtuluyorlardı elimden. Tren yolcularının bagaja verdikleri bisikletlerle çocuk arabalarına numara bağladığım ipi cebimden çıkardım, kanımı sildim, ipin bir ucunu bir çizmeye ve ayaklar yer değiştirince de, öbür çizmeye bağladım. Bacaklar bir süre yürümeyi kestiler, titrediler yalnız, derken birdenbire makine gücüyle ipi koparıp toprağı kazımaya devam ettiler, hattâ adım atmayı bile sıklaştırdılar. Er şimdi daha yüksek sesle bağırıyordu:

«Anacıım, anacıım, anacıım...»

Böyle bağırırken, düşünmeyi hiç istemediğim bir şeyi aklıma getiriyordu hep : Anneciğimin sabah pencerenin önünde durup beni bekleyeceğini, ama benim gelemeyeceğimi, yolu geçip pazaryerine doğru sapmayacağımı... Beni beklemiş olduğunu ve görünce sevindiğini belirten işareti hiç vermeyecekti artık, perdeyi hiç kıpırdatmayacaktı. Ben gece görevine kaldığım zamanlar annem hiç uyuyamazdı, belki şu er cepheye yollanalı onun karısı da aynı durumdaydı, belki o kadın da herhangi bir yerde bir perdenin arkasında duruyor, belki kendisine dönecek birinin sokağın köşesinde belirmesini bekliyordu; belki de o geri dönecek adam şimdi burada tepinen, karısını çağıran, olduğu yerde adım atıp duran, ama ancak ölüme doğru çabalayan bu erdi.. Ona doğru sürünüp kulağına seslendim .: «Sus, sus, sus be...»

Ama er işin farkındaydı artık, ellerimi kara dayayıp da doğrulmak istediğim sırada tüfeğin soğuk namlusunu hissettim, tüfeği alıp yana doğru yuvarlandım. Er hemen şurda yatıyordu, ben de karşısında. Tüfeği kalbinin bulunduğu yere dayadım, yerini şaşırdım önce, sağ, sol, ama çok geçmeden buldum yerini, önce bir elimle, sonra da ötekiyle yoklayınca yerini buldum, evet, sonra tüfeği tam kalbine dayadım. Bağırması artık dursun, kafamın içinde dolaşıp durmasın diye ve tetiğe bastım. Bir patlama duyuldu, ışıltısı boğuk, ufaktan bir alev üniformayı yaladı, yanık bir pamuk ve yün kokusu çıktı, ama er şimdi çocuklarının anasını, karısını, daha fazla çağırıyor ve

olduğu yerde daha hızlı yürüyordu son adımlarını atıyormuş gibi. Sanki biricik sevgilisinin oturduğu eve, evin küçük bahçesine ulaşmıştı.

Kar durmuştu, testekerlek ay göründü, renkli saniye göstergeleri tik tak edip duruyordu. Erin boynunda beyaz, gümüş bir zincir ışıldamaktaydı, zincirin ucunda da erin iki eliyle tuttuğu bir şey. Er şimdi daha da yüksek sesle haykırıyordu :

«Anacıım, anacıım...»

Namluyu erin gözüne dayayıp tetiğe bastım, bu işi yaparken de hayli gülünç şekilde uzanmak zorunda kaldım. Derken onun birden suspus oluverdiğini duydum, bacakların hızı kesildi, sonra iyiden iyiye yavaşlayıp durdular. Ben erin üzerindeydim. Nasıl huzura kavuştuğunu hissettim, her şey paydos eden fabrika makineleri gibi durdu. Ağzımdan gelen kan erin ceketine bulaşıyordu, mendilimi çıkarıp kan lekesini silmeye çalıştım, artık doğru dürüst nefes alamıyordum, boğulma nöbetine uğramış gibiydim.

Son bir çabayla yan döndüm, kolumu uzatıp, erin sıkı sıkı tuttuğu zinciri yakaladım, erin yüzü sakindi, yalnız sağ gözünün bulunduğu yerde mavi monoklü andıran bir delik vardı... ölünün sıkı sıkı tutunduğu zinciri kopardım’ ve ayışı-ğında küçük bir madalyon gördüm. Madalyonun bir yüzünde dört yapraklı bir yonca, öbür yüzünde de bir yazı vardı: Şans getir... Ama dört yapraklı yonca şans getirmemişti, ne ona ne de bana... O da benim gibi yahut istasyon şefi bay Hubiçka gibi bir insandı, onun da nişanı, rütbesi falan yoktu, birbirimize ateş edip birbirimizi ölüme yolcu etmiştik. Kim bilir, birer sivil olarak herhangi bir yerde karşılaşmış olsak, belki de birbirimizden hoşlanır, arkadaşlık ederdik. Derken, patlama duyuldu. Bir süre önce bunu sevinçle beklemiş olan ben, Alman erinin yanında yatıp kaldım, elimi uzatıp katılaşmakta olan avucunu açtım ve şans getiren yeşil yonca yaprağını avucuna koydum. Bu arada mantar şeklinde bir duman ortalığı sarmış, yeniden kat kat olup göğe yükseliyordu. Hava basıncının toprak üzerinde nasıl ilerlediğini duydum; ağaçlarla fundalıkların çıplak dalları arasında tiz bir ıslık sesiyle dolaştı, kavşaklardaki sinyaller gibi sarsıntı yapıp, sinyal koluna yüklenerek silkeledi sanki. Bana gelince, öksürüyordum, kan da artık daha kuvvetli geliyordu.

Son âna, kendi kendimi gözden yitirinceye kadar ölü erle ejeleydik ve ben, erin sağır kulağına, bahtsız Almanları Dresden’den getiren marşandizdeki tren şefinin söylediği ' sözü tekrarlayıp duruyordum :

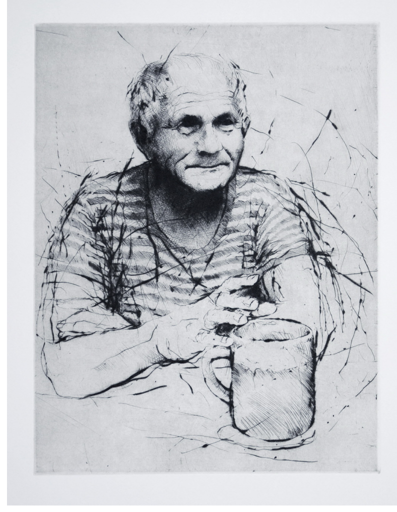
«Evinizde oturup kalsaydınız ya götünüzün üstünde...»

SON

---

[1] Lokomotifin hemen arkasına gelen, su ve kömür yüklü vagon, (çv.)
[2] Devlet memurları için sosyal bir hak olan giyecek yardımı..
[3] Çek alfabesinde çoğu harflerin altında ve üstünde bol işaretler vardır.

ARKA KAPAK

Bohumil Hrabal Brünn'de doğan Çek yazar. Eserlerinde özellikle II. Dünya Savaşı sürecindeki Alman-Çek gerginliğini konu almıştır. Dada, Gerçeküstücülük ve psikanaliz gibi akımlardan etkilenmiştir. En iyi bilinen eseri Sıkı Kontrol Edilen Trenlerdir.

***

Hayatın ağır aktığı bir kasabanın tren istasyonu... En büyük hareket, istasyon şefinin telgrafçı kızla çapkınlığı.. Ve bu ağır hayatın ötesinde, İkinci Dünya Savaşı'nın pençesinde bir dünya...

İstasyonun en genç elemanı, bakir Miloş, hayatı anlamaya çalışan toy bir delikanlı. O durağanlık içinde kendi yerini bulmaya çalışıyor ama hem kadınlar hem de acımasız savaş kafasını fena halde karıştırıyor.

Savaş sonrası Çek edebiyatının en önemli kalemi kabul edilen Bohumil Hrabal'ın Sıkı Kontrol Edilen Trenler'i, edebiyatının evrenselliğine en güzel örneklerden biri.